

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S. ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

INTEGRACE VIETNAMSKÉ KOMUNITY V ČESKÉ REPUBLICĚ

Autor práce: Lenka Humpálová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění.

.....

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucímu bakalářské práce, panu Mgr. et. Bc. Josefu Kříhovi , za čas a úsilí, které mi věnoval v průběhu sestavování bakalářské práce a zejména za jeho velmi cenné rady a připomínky, týkající se jejího obsahu. Poděkování patří též Celní správě za poskytnutí obrazového materiálu.

ABSTRAKT

HUMPÁLOVÁ, L., Integrace Vietnamské komunity v České republice: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011, 84 s., Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Et. Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: vietnamská komunita, migrace, hospodářská kriminalita, zločinecká organizace.

Obsahem této bakalářské práce je přiblížení vietnamské minority, která se stala součástí naší společnosti. Vietnamci tvoří v ČR oficiálně uznanou národnostní menšinu a jsou často charakterizováni jako velmi uzavřená, samostatná a izolovaná komunita, bez výrazné potřeby integrovat se do života české populace, která stojí na významné vnitřní provázanosti. První část bakalářské práce se zabývá historií Vietnamu, počátky migrace až po současné působení této minority v České republice.

Druhá část vymezuje hlavní determinanty, které vedou k páčání kriminality. Stanovuje hlavní příčiny a faktory antisociálního jednání. Prezentuje strukturu nejčastěji páchaných trestných činů vietnamskou minoritou. Třetí část analyzuje justiční kvantitativní data registrované kriminality, zkoumá stav dynamiky trestné činnosti páchané vietnamskou komunitou ve srovnání s ostatními cizinci v ČR. Porovnáním těchto údajů zjistit, zda vietnamská kriminalita má stoupající či klesající tendenci.

ABSTRACT

HUMPÁLOVÁ, L., The integration of Vietnamese in the Czech republic, České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 84 p.
Supervisor : Mgr. et. Bc. Josef Kříha

Key words: Vietnamese community, migration, economic criminality, criminal organization

This bachelor's work tries to bring closer the problems of the Vietnamese minority that have become the part of our society. The Vietnamese don't form officially recognized minority in the Czech Republic and they are often characterized as very close, independent and secluded community without the need to integrate into the life of the Czech population that stand on important inner interconnection. The first part deals with the history of Vietnam, the beginnings of migration up to the present work of this minority in the Czech Republic.

The second part defines the major determinants that lead to the committing crimes. It sets the main reasons and conditions of anti-social manners and it shows the most often committed crimes. The third part analyses the juridical quantitative data of registered criminality, it studies the progress of the criminal activities committed by Vietnamese comparing to other foreigners living in the Czech Republic. Comparing these data the work tries to find out if the Vietnamese criminality has downward or upward tendency.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Struktura vietnamské komunity	11
2. 1. Vietnamská komunita.....	11
2. 2. Organizace uvnitř vietnamské komunity	11
2. 3. Vietnamští podnikatelé	12
3 Historie Vietnamu	14
3. 1. Osídlení území	14
3. 2. Rozdělení Vietnamu.....	14
3. 3. Založení Vietnamské demokratické republiky.....	15
3. 4. Hospodářské reformy Vietnamu	16
3. 5. Vietnam v současnosti.....	16
4 Migrace.....	17
4. 1. Imigrace do České republiky z pohledu českého práva	17
4. 1. 1. Povolení k pobytu - legislativa.....	18
4.2. Migrace do roku 1989	18
4. 2. 1. Zřízení velvyslanectví v Hanoji a Praze.....	19
4. 2. 2. Migrace organizovaná státem	19
4. 2. 3. Vietnamští migranti v ČR.....	19
4. 3. Pracovní migrace.....	21
4. 4. Studijní pobyt	22
4. 5. Soužití na území České republiky	22
4. 6. Migrace po roce 1989.....	23
4. 6. 1. Živelná ekonomická migrace	23
4. 6. 2. Vietnamské pracovní agentury.....	24
4. 6. 3. Hospodářská recese	25
4. 7. Nelegální migrace	26
4. 7. 1. Nelegální migrace na území ČR- legislativa.....	27
5 Zaměstnanost cizinců v ČR.....	29
5. 1. Povolení k zaměstnání.....	30
5. 1. 1. Kontrolní orgány zaměstnanosti	30
5. 2. Cizinci zaměstnaní v ČR.....	32
5. 3. Novela zákona o pobytu cizinců	33
6 Faktory napomáhající antisociálnímu jednání.....	35
6. 1. Kriminogenní podmínky	35
6. 1. 1. Sociální prostředí Vietnamu.....	35
6. 1. 2. Vývoz pracovní síly	36
6. 1. 2. 1. Mýtus o Ráji.....	36
6. 1. 3. Studium či uklizení nepohodlných?	37
6. 2. Kriminogenní příčiny	38
6. 2. 1. Vietnamská lichva.....	38
7 Kriminalita vietnamské komunity v ČR.....	40
7. 1. Hospodářská kriminalita	40
7. 1. 1. Dovoz a prodej nezdaněných tabákových výrobků	40
7. 1. 2. Výroba nezdaněných tabákových výrobků	41
7. 1. 3. Porušování práv k duševnímu vlastnictví	43
7. 1. 4. Porušování autorského práva	44
7. 1. 5. Dovoz levného zboží z Číny	45

7. 1. 6. Daňové úniky	46
7. 2. Souhrnné údaje vietnamské hospodářské kriminality.....	46
2005 - 2009	46
8 Skupinová trestná činnost vietnamské komunity v ČR.....	50
8. 1. Organizovaná kriminální skupina (OKS)	51
8. 1. 1. První typ OKS - Boss.....	51
8. 1. 2. Druhý typ OKS - rodinný.....	52
8. 1. 3. Třetí typ OKS - manažerský	52
8. 1. 4. Respektovaný muž	54
8. 2. Zločinecké organizace.....	55
8. 2. 1. Organizovaný zločin	55
8. 2. 2. Vietnamské gangy	56
8. 2. 3. Drogy	56
8. 2. 3. 1. In-doorové pěstírny	57
8. 2. 4. Obecná kriminalita	59
8. 2. 5. Zločinci a mafie.....	60
9 Rozbor a analýza kvantitativních ukazatelů	61
9. 1. Cizinci, národnostní menšiny a lokální integrace.	61
9. 1. 1. Etnická menšina	61
9. 1. 2. Cizinci	62
9. 2. Osoby stíhané, obžalované a odsouzené	63
9. 3. Statistická data za období 2005 – 2009.....	64
10 Závěr.....	67
Seznam použitých zdrojů	69
Literární zdroje.....	69
Legislativní dokumenty.....	70
Elektronické zdroje	71
Seznam obrázků, tabulek a příloh.....	74
Obrázky	74
Tabulky	74
Přílohy.....	75

Úvod

Prvořadým podnětem k napsání této bakalářské práce s názvem Integrace vietnamské komunity v České republice, je můj dlouhodobý profesní zájem o tuto asijskou minoritu, která je dlouhodobě usazena na našem území. K prvnímu významnému aktu došlo 10. 9. 1955, kdy byla uzavřena a ratifikována smlouva o hospodářské a technické pomoci, dodávkách zboží na úvěr a výměně zboží mezi ČSR a VDR. Součástí této smlouvy bylo i udělení stipendií na československých vysokých školách třiceti vietnamským studentům. V důsledku této smlouvy přijela ve stejném roce do ČSR rovněž první větší skupina vietnamských občanů. Jednalo se o sto sedmi-až patnáctileté děti, které byly umístěny k dlouhodobému pobytu do domova v Chrastavě u Liberce.

Dalším důležitým faktorem či impulsem byla pro mne nedostatečná znalost jejich kultury, naturelu a především jazyka, což mi jako zaměstnanci Celní správy značně stěžovalo pozici při jednání s touto minoritou a docházelo tak přitom k častému nedorozumění a vzájemnému nepochopení. Vietnam se svou bohatou kulturou patří mezi asijské národy a vietnamská komunita je třetí největší skupinou cizinců na území České republiky. Tato početná komunita, statistiky uvádí asi 58 tisíc Vietnamců, zohlední-li se i odhady nelegálních imigrantů, pohybují se počty Vietnamců na našem území zhruba kolem 90 tisíc, není v současné době Českým státem uznávanou menšinou.

Po roce 1989, kdy ze strany našeho státu byly vypovězeny smlouvy o přijetí dalších pracovníků z Vietnamu, zůstala zde značná část vietnamských pracujících z předchozích let, kteří se odmítli vrátit zpět do své vlasti a začali samostatně podnikat na našem území. V podnikání se zaměřili především na prodej levného textilního zboží a elektroniky, které sami nelegálně vyrábějí a opatřují známými ochrannými známkami, které porušují práva vlastníků ochranných známek, či zprostředkovaně toto zboží dováželi především z Číny a Vietnamu. Nedostatečná znalost českého jazyka a především neznalost našich zákonných předpisů způsobila, že vietnamské osoby se dostávaly a dostávají častěji do střetu se zákonem.

Od devadesátých se, mimo nelegálního prodeje textilu a elektroniky opatřené ochrannými známkami, se vietnamští migranti začali častěji dopouštět deliktů

nelegálního dovozu, výroby a prodeje cigaret, které opatřovali padělanými nálepkami k označení zboží dokazující splnění poplatkové povinnosti, pirátského rozmnožování CD a DVD.

Vzrostla nelegální migrace, neboť vietnamské osoby usazené na našem území se snažili dostat své rodiny a příbuzné z Vietnamu do České republiky. Docházelo stále častěji nelegálnímu překročení státní hranice vietnamskými imigranty a od vstupu České republiky do Evropské unie, kdy vnější hranice státu opustily kontrolní státní složky, vzrostl objem nelegálních imigrantů z Vietnamu několikanásobně.

Po roce 2000 a především po zařazení na Watch list¹, že Česká republika zaujímá čtvrté místo ve světě v prodeji padělků, vzrostl tlak státních represivních složek na vietnamské obchodníky. Docházelo k častějšímu zabránění zboží porušující vlastnícká práva vlastníků ochranných známek a autorská práva. Stále častěji dochází i k zabavení výrobních prostředků, stroje na přípravu tabáku a výrobu cigaret, PC a kopírovací přístroje.

Další činností, která se během let rozrostla ve vietnamské komunitě, je pěstování, prodej a export marihuany. Četné zásahy státních orgánů proti vietnamské komunitě, jsou médií publikovány a často tak vzniká dojem, že dosud nenápadná, uzavřená vietnamská komunita žijící si vlastním životem, je prezentována jako skupina cizinců, která se na území České republiky nejčastěji a opakovaně dopouští trestné činnosti.

Česká majorita je, dle mého názoru, z větší části xenofobně naladěná proti většině cizinců žijících v České republice a tyto zásahy proti vietnamským obchodníkům vítá. Mnohdy je však zatím jen špatně skrývaná závist nad jejich nabytým majetkem a ne právní povědomí, že zasahující státní orgány potírají trestnou činnost.

Důvod proč determinovat pachatele trestné činnosti z pohledu státní příslušnosti nabývá stále většího významu, neboť v celém světě roste migrace. Jednotlivé národy vyznávají rozdílné hodnoty, mají odlišnou kulturu a dodržují různé tradice. I tato odlišnost má vliv na páchaní trestné činnosti

¹ Watch list - seznam vydávaný Úřadem obchodního zmocněnce USA (USTR - Office of the United States Trade Representative) Posuzuje dodržování amerických zájmů v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví ve třetích zemích.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je teoretickým způsobem rámcově analyzovat za pomoci užití kvantitativních ukazatelů stav a perspektivy vývoje legální a ilegální migrace vietnamské minority vietnamské minority zjistit, zda jde o vzrůstající nebo klesající jev. Vytyčit faktory antisociálního chování, které vedou k páčání trestné činnosti. Determinovat, jakého druhu trestné činnosti se vietnamské osoby usídlené na českém území dopouštějí nejčastěji. Rozborem dostupných kvantitativních ukazatelů vyhodnotit, zda tato minorita se dopouští častěji trestné činnosti v porovnání s uznanými etnickými menšinami či skupinami cizinců na území našeho státu.

2 Struktura vietnamské komunity

2. 1. Vietnamská komunita

Vietnamská komunita je u nás rozdělena na několik skupin, přičemž nejvýraznější je dělení vzniklé v návaznosti na dobu příchodu do ČR. I v ostatních státech bývalého Východního bloku vznikali postupně tři odlišné skupiny Vietnamců, komunity tzv. starousedlíků a společenství porevolučních Vietnamců, nově přichozích v devadesátých letech. Na ně navázala po roce 2000, tzv. čerstvá vlna migrantů. Do České republiky odešli a odcházejí v naprosté většině Vietové. Imigranti pocházejí především z venkova a větších měst bývalého severního Vietnamu, nejvíce z chudých provincií Nghe An a Ha Tinh, dále Hung Yen, Hai Duong a delty Rudé řeky. V nové zemi vidí Vietnamci především možnost zlepšení své ekonomické situace. Přicházejí a přicházejí za vidinou lepšího života, než jaký měli ve Vietnamu. Nemigrují ve jménu touhy po změně kulturního prostředí, poznání nebo čehokoli nového. Přicházejí změnit materiální budoucnost své rodiny. Smysl svých ekonomických aktivit formulují Vietnamci žijící v ČR do tří zásad, uživit na dobré úrovni rodinu, finančně zabezpečit děti a postarat se o rodiče, kteří zůstali ve Vietnamu.

2. 2. Organizace uvnitř vietnamské komunity

Význam minulosti a historie příchodu Vietnamských imigrantů do České republiky je patrný i v uspořádání vietnamských komunit. Naprostá většina současných vůdčích osobností vietnamských komunit má zkušenosti se životem v ČR před rokem 1989. Kolem těchto osob se zkušenostmi s českou realitou delší než deset let se točí chod lokálních komunit. Uvnitř vietnamské komunity se vytváří vlastní soběstačný servis, který se specializuje na zprostředkování styku ostatních Vietnamců s majoritou pomocí tlumočnicků, spoluprací s úřady ČR, zajištěním zdravotní péče či právních služeb. Nový vietnamští imigranti přicházejí do České republiky často s pomocí neoficiálních zprostředkovatelů. Drtivá většina Vietnamců, kteří v posledních deseti letech přicestovali do České republiky, využila při vyřízení své žádosti o vízum a zajištění dalších záležitostí při cestě ve větší či menší míře služeb vietnamských²

² KROUPA, A; KUX, J. Neregulární pobyt cizinců v ČR: Problémy a jejich řešení. In *Neregulární migrace*. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2008. s. 120. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Sbornik_neregulerni_migrace.pdf>.

zprostředkovatelských firem. Tyto agentury zajišťují tzv. podnikatelský servis, ale některé z nich zařizují také cesty Vietnamců do ČR.³

Vzhledem ke svému pracovnímu zaměření často využívám služeb vietnamských tlumočnicků, kteří jsou zapsáni v seznamu tlumočnicků příslušného krajského soudu⁴, ale i služeb ustanovených tlumočnicků (osoby nezapsané v seznamu tlumočnicků). Během pracovního jednání ustanovený tlumočnick pan XX poskytl informaci o jiné vietnamské osobě - soudním překladateli YY, která zajišťuje výše popsany podnikatelský servis a značně si tak vylepšuje svou finanční situaci. Tento soudní tlumočnick se na mne v minulosti obrátil a požadoval provést kontrolu pobytu u vietnamské podnikatelky, která měla poskytovat ubytování nelegálním vietnamským migrantům. Po vyhodnocení informací, které za tímto účelem poskytl a obhlídce terénu, však bylo jednoznačně prokázáno, že jde pouze o konkurenční boj dvou vietnamských podnikatelů.

2. 3. Vietnamští podnikatelé

Dnes převážná většina vietnamských občanů podniká oficiálně na základě živnostenského oprávnění (volné živnosti na nákup a prodej zboží), a to bez ohledu na svou původní profesi či vzdělání ve Vietnamu. Velice často se stává, že si někdo zřídí živnostenský list, ale jeho pracovní naplň i režim spíše odpovídá režimu zaměstnance, prodavače, skladníka atd. Vietnamští podnikatele většinou prodávají dovezené levné textilní, obuvnické a elektronické zboží, nyní také ve velkém množství provozují večerky, potraviny, prodávají zeleninu a ovoce a dále tabák a lihoviny. V malých městech jsou někdy jedinými provozovateli obchodů s potravinami. V pohraničí jsou nepřehlédnutelným fenoménem jejich tržnice a stánky, kam jezdí nakupovat němečtí a rakouští sousedé. Mnoho Vietnamců v ČR pracuje v relativně náročných poměrech, dlouhá denní pracovní doba, častá práce o víkendech, na ČR často nestandardní pracovní podmínky.

V posledních třech letech se Vietnamci zaměřují více i na jiné oblasti, než je prodej zboží. Služby jsou novým trendem, ve kterém začali Vietnamci v ČR v poslední době také podnikat. Jedná se zejména o nehtová studia (tzv. nail salony) a kadeřnictví,

³ PECHOVÁ, Eva, et al. LaStrada : *Vietnamská migrace do ČR*. Příchod s pomocí neoficiálních zprostředkovatelů [online]. 2003 [cit. 2009-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.strada.cz/attachments/a/a84cd603323727bbbf069c431a80540d.pdf>>

⁴ Právní předpisy: *O trestním řízení soudním 2010 (trestní řád)*. Ostrava: Sagit a.s., 2009. 256 s. ISBN 978-80-86708-762-4.

která se objevila téměř ve všech větších městech ČR. Dále masážní salony, čistírny a rychlá občerstvení. Kromě služeb se orientují Vietnamci nově na stavebnictví, kde bohatší jedinci zakládají stavební firmy. Jako stavební dělníky zaměstnávají pracovníky z vlastních řad. Své služby nabízejí zejména v rámci vietnamské komunity a lze předpokládat, že v budoucnu se budou orientovat i na majoritní společnost.

3 Historie Vietnamu

3. 1. Osídlení území

Historie vietnamského státu je příběhem dlouhých bojů s mnohými, častokrát mnohem silnějšími nepřáteli. Podle legend existovaly první státní útvary na území dnešního Vietnamu již od třetího tisíciletí před naším letopočtem a nejznámějšími bájnými panovníky byl rod králů Hungů. Dochovaným dědictvím této epochy jsou velké bronzové bubny, které se staly jedním ze symbolů Vietnamu. První známou dynastií panující na území dnešního severního Vietnamu byla dynastie Hong Bang (2879-258). V daném období vznikl první známý státní útvar, ve kterém žili příslušníci většinové národnosti Vietové. Národnost Viet, neboli Kinh, je většinovou i v dnešním Vietnamu. Původní předkové Vietů se promísili s kmeny z jihu, patřící k monsko-khmerským národům a usídlili se v deltě Rudé řeky. Spojením dvou kmenů Vietů vznikl stát Au Lac. Následující dynastie panovala až do chvíle, kdy bylo území Vietnamu obsazeno a přičleněno k Číně (111 př. n. l.).

Období tisícileté čínské nadvlády trvalo do roku 939. př. n. l. a je charakterizováno tvrdým chováním Číňanů k Vietnamcům, snahou a sinizací a zároveň četnými protičínskými vzpourami, z nichž jedna vyústila v delší osamostatnění Vietnamu v 6. století. Teprve Ngo Quyen porazil Číňany v bitvě na řece Bach Dang a ukončil čínskou nadvládu. Za vlády dynastie Pozdní Ly (1010-1225) se sídlo hlavního města přesunulo na místo dnešní Hanoje. Roku 1075 se konaly první mandarínské zkoušky. Na Vietnam třikrát zaútočili Mongolové, ale pokaždé se Vietnamcům podařilo je vyhnat.

3. 2. Rozdělení Vietnamu

V období vlády dynastií Pozdní Ly a následně Tran (1226-1400), zaznamenal Vietnam rozvoj kultury, státní správy a školství. Od 16. století začíná dynastie Pozdní Ly ztrácet svou faktickou moc a země se rozděluje na území severního a jižního Vietnamu. Na severu vládne dynastie Trinh a na jihu dynastie Nguyen, jejíž panovník začal spolupracovat s Francouzi a zapříčinil kolonizaci země.

Francouzská koloniální správa byla pro Vietnam politicky represivní a ekonomicky vykořisťující, ale přinesla i nepopíratelný rozkvět v oblasti kultury,

vzdělanosti, architektury, techniky a v dalších odvětvích. Vietnamský odboj vůči Francouzům vedli především učenci z řad vysokých státních úředníků, z nichž někteří odmítli spolupracovat s kolonialisty a vzdali se svých důležitých pozic. Vůdci vietnamských nacionalistů se zaměřovali na organizování studijních skupin, demonstrací, tištění a distribuci protikoloniálních tiskovin a na teroristické akce.⁵ Úspěch snah revolucionářů byl omezen nejednotností jejich strategie i cílů. Některé protifrancouzské skupiny chtěly znovu nastolit monarchii a jiné toužily po demokracii západního typu. Chybou nacionalistických vůdců bylo také pravděpodobně nezapojení rolníků, kteří tvořili drtivou většinu populace. To pochopil po I. světové válce další vietnamský představitel Ho Či Min a metodou inteligentní propagandy zapojil lid do boje za nezávislost. Tento budoucí první prezident Vietnamu měl klasické konfuciánské vzdělání, studoval na Západě, znal komunistické ideály a rozuměl vietnamské duši. Stal se největší a nejobdivovanější postavou vietnamských dějin a dodnes je pro Vietnamce synonymem národní samostatnosti.

3. 3. Založení Vietnamské demokratické republiky

Po porážce Japonců, kteří okupovali Vietnamu během II. světové války, se objevilo v zemi mocenské vakuum a komunisté v čele s Ho Či Minem se ho snažili urychleně vyplnit. V září 1945 vyhlásili samostatnost, avšak pár měsíců po té se do země opět navrátili Francouzi. Přestože pro Evropu a Ameriku skončila válka v první polovině 20. století, ve Vietnamu se bojovalo po další desítky let. Po porážce Francouzů v roce 1954 po bitvě u Dien Bien Phu, kdy prezident Ho Či Min dosáhl v roce 1945 založení Vietnamské demokratické republiky (VDR).⁶

Na Ženevské konferenci v roce 1954 byl Vietnam rozdělen podél 17. rovnoběžky na dvě části.⁷ Sever ovládaný komunisty a Jih spravovaný vládou Ngo Dinh Diema a podporovaný Spojenými Státy. Mezi těmito dvěma částmi země vznikl ozbrojený konflikt, do kterého se vmísily Spojené státy a vleklá válka trvala až do roku 1973. Po ukončení války a sjednocení země prošel Vietnam dalšími ozbrojenými konflikty na konci sedmdesátých let, kdy bojoval s Khmery a Číňany.

⁵ PECHOVÁ, Eva, *Klub Hanoi* [online]. 14. 07. 2009 [cit. 2010-12-27]. Vietnam. Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2003081001>>.

⁶ Vasiljev, Ivo: *Za dědictvím starých Vietů*, Praha: AVČR Etnologický ústav, Vydání I., 1999, 223 s. ISBN 80-85010-19-4.

⁷ *Ženevské konvence a dodatkové protokoly* (12. 8. 1949, kdy je podepsala také ČSR, ve *Sbírce zákonů byly vyhlášeny pod č.65/1954.*) ve znění dodnes platném

3. 4. Hospodářské reformy Vietnamu

Od osmdesátých let dvacátého století, komunistická strana Vietnamu prováděla hospodářské reformy. V podmínkách direktivního plánování však neustále rostl zboží deficit, zejména díky platbám podnikům za produkci ještě před její realizací, což absolutně neodpovídalo kýženému přechodu na samofinancování. Nakonec bylo naprosto nepochybné, že rozvoj výroby brzdí stávající válečná ekonomika, tj. řízené zásobování základním spotřebním zbožím, tvorba cen bez ohledu na výrobní náklady, centralizované stanovení hlavních dodavatelů i spotřebitelů. V letech 1987 a 1988 se Vietnam nadále potýkal s nedostatkem potravin a navíc v roce 1988 postihlo zemi 17 tajfunů, které těžce poškodily úrodu. Následně propukl zatím poslední hladomor v dějinách Vietnamu. V tomto období vlastně došlo ke zhoršení situace, přičemž rezoluce a ekonomické směrnice komunistické strany Vietnamu jen dodatečně reagovaly na lavinu vzniklých problémů.

3. 5. Vietnam v současnosti

Dnešní vietnamská společnost sama sebe stále reflektuje jako společnost chudou, nicméně v jistém smyslu je ve Vietnamu patrná vize všeobecné důvěry v postupné zlepšování, a to zejména pokud jde o dostatek potravin a spotřebního zboží. V základním shrnutí lze konstatovat, že právě o to šlo v počátcích budování nových ekonomických reforem především. Ve své podstatě tedy reformní kroky obecně byly hodnoceny velmi vstřícně, pokud jde o jejich ekonomickou podstatu. Kritické hlasy směřují obvykle směrem k sociálním dopadům ekonomických reforem a neměnným politickým poměrům ve Vietnamu. Reformy zapříčinily neuvěřitelné prohlubování propasti mezi bohatými a chudými, jednotlivými skupinami zaměstnanců a mezi úrovní života ve městech a na venkově. Vedly k vytvoření nové třídy kapitalistů, kteří se rekrutují se z řad nejvyšších stranických činitelů.

4 Migrace

4. 1. Imigrace do České republiky z pohledu českého práva

Postavení cizinců ze třetích zemí v České republice upravuje zejména tzv. cizinecký zákon (zákon č. 326/1999 Sb.)⁸, dále pak zákon o azylu⁹ (zákon č. 325/1999 Sb.) a v neposlední řadě též zákon o zaměstnanosti¹⁰ (zákon č. 435/2004 Sb.). Se vstupem České republiky do Schengenského prostoru bylo nutné novelizovat cizinecký zákon i zákon o azylu, došlo ke změnám, které se týkají některých oblastí života cizinců. Jeho poslední *novela* č. 427/2010, která je účinná od 1. 1. 2011 a zavádí řadu změn. „Mimo jiné platí, že žádost cizinec může podat pouze na zastupitelském úřadu ve své zemi původu. O udělení dlouhodobého víza nově rozhoduje ministerstvo vnitra. Zkracuje se platnost dlouhodobého víza, nově bude dlouhodobé vízum vydáváno nejdéle na 6 měsíců. Jestliže účel pobytu cizince na území vyžaduje pobyt delší než 6 měsíců, je cizinec povinen nejdříve 90 dnů a nejpozději 14dnů před uplynutím platnosti dlouhodobého víza podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu. Tuto žádost musí cizinec podat osobně na regionálním pracovišti ministerstva vnitra. K podání žádosti o udělení povolení k pobytu (jak dlouhodobého, tak trvalého) je cizinec povinen osobně se dostavit na regionální pracoviště ministerstva vnitra. Oprávnění k pobytu z důvodu výkonu výdělečné činnosti na území České republiky bude cizincům vydáváno pouze za účelem „zaměstnání“ nebo „podnikání“ (tj. není již vydáváno oprávnění k pobytu za účelem „účasti v právnické osobě“). Žádost o pobytové oprávnění za účelem podnikání podává nejen cizinec, který v České republice zamýšlí podnikat jako osoba samostatně výdělečně činná, ale nově také cizinec, který hodlá na území pobývat jako statutární orgán či člen statutárního orgánu obchodní společnosti či družstva. Novelou zákona je zaváděn nový pobytový institut určený pro dlouhodobý pobyt spojený s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání.“¹¹

⁸ Česko. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In •Sbirka zákonů, Česká republika. 30. 11. 1999, 106, s. 7406-7447.

⁹ Česko. Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. In Sbirka zákonů, Česká republika. 11. 11. 1999. 1999, 106, s. 7386-7399.

¹⁰ Česko. Zákon o zaměstnanosti. In •Sbirka zákonů, Česká republika. In 13. 5. 2004, 144, 435, s. 8270-8316.

¹¹ Hájková, M., Holec, Zuska a partneři. Advokáti. <http://www.epravo.cz/> [online]. 2011 [cit. 2011-10-02]. *Novela zákona o pobytu cizinců a hlavní změny s ní související*. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-pobytu-cizincu-a-hlavni-zmeny-s-ni-souvisejici-70562.html>>.

4. 1. 1. Povolení k pobytu - legislativa

Cizincův status upravuje cizinecký zákon, jenž rozlišuje několik druhů pobytu: krátkodobé vízum do 90 dnů, vízum k pobytu nad 90 dní, dlouhodobý pobyt a pobyt trvalý. Zvláštní možností jak trvale pobývat na území České republiky je azyl, tedy mezinárodní ochrana, jejíž poskytnutí upravuje azylový zákon. Krátkodobé (tzv. turistické) vízum do 90 dnů opravňuje cizince cestovat po zemích Schengenského prostoru, aniž by musel žádat o vstupní víza do dalších zemí, cizinec však při krátkodobém pobytu nemůže podnikat ani být zaměstnán. Být zaměstnán či podnikat může cizinec na základě víza k pobytu nad 90 dní, na základě dlouhodobého či trvalého pobytu. Vízum nad 90 dnů a dlouhodobý pobyt jsou úzce navázány na účel pobytu (zaměstnání, podnikání, studium, sloučení rodiny apod.), jehož vypršení vede automaticky k zahájení administrativní procedury, na jejímž konci je povolení k pobytu zrušeno. O povolení k trvalému pobytu může cizinec zažádat po 5 letech nepřetržitého pobytu v České republice nebo jako příbuzný občana České republiky, od 1. ledna 2009 s nově ustavenou podmínkou znalosti češtiny, jež se ověřuje prostřednictvím jazykové zkoušky.

Tab. č. 1. Cizinci v ČR podle kategorie pobytu.

Cizinci	2004	2005	2006	2007	2008
Trvalý pobyt	99 467	110 598	139 185	157 512	172 191
Povolení k pobytu nad 12 měs. ¹²	92 390	145 963	155 164	188 107	233 440
Vízum nad 90 dní	62 437	21 751	27 107	46 696	31 934

4.2. Migrace do roku 1989

Zabýváme-li se vietnamskou komunitou, je nutné alespoň krátce nastínit průběh migrace Vietnamců do naší země. Historie vietnamské imigrace je důležitá především pro pochopení současné existence Vietnamců v českých zemích. Diplomatičké vztahy s VDR navázalo tehdejší Československo 2. února 1950, jako čtvrtý stát po Číně, Sovětském svazu a Mongolsku. Pokračující válečná situace ve Vietnamu však znemožňovala vzájemné vztahy udržovat, a ani výměna diplomatických zástupců se tak neuskutečnila.

¹² Do roku 2007 povolení k pobytu (kromě trvalého)

4. 2. 1. Zřízení velvyslanectví v Hanoji a Praze

První skupina pracovníků československého velvyslanectví nastoupila cestu do svého působiště v Hanoji až o čtyři roky později poté, co červencové Ženevské dohody¹³ ukončily válku v Indočíně a vláda VDR vytvořila ke zřízení zastupitelských úřadů ve své zemi vhodné podmínky. Československý velvyslanec Vladimír Knap předal pověřovací listiny prezidentu Ho Či Minovi 30. prosince 1954, a tímto oficiálně zahájil nejen činnost našeho tamního velvyslanectví, ale také intenzivnější styky obou států. Vietnamské velvyslanectví v Praze bylo zřízeno rok nato. ČSR se zaměřila zejména na oblast tovární výroby, dopravy, zemědělství, obnovení těžby nerostných surovin a zdravotnictví, a angažovala se zde prostřednictvím finanční a technické podpory, dodávek potřebného tovaru či školením vietnamských odborníků. Československá vláda vnímala Vietnam jako zemi notně zajímavou, a to nejen pro jeho velké nerostné bohatství, ale i coby odrazový můstek k získání dalších trhů v Asii.

4. 2. 2. Migrace organizovaná státem

V září roku 1956 podepsaly ČSR a VDR, Dohodu o vědecko-technické spolupráci¹⁴ a v březnu roku 1957 Dohodu o kulturní spolupráci¹⁵. S ohledem na poválečný stav Vietnamu šlo opět spíše o jednostrannou československou pomoc vietnamskému hospodářství. Na jejím základě do ČSR koncem padesátých let přišli první vietnamští praktikanti, učňové a pracující, kteří se vzdělávali především v oblastech strojírenství a lehkého průmyslu. Zmíněná dohoda měla podpořit rozvoj hospodářských styků. V jejím rámci poskytovala československá vláda nejen stipendia a odborné praxe vietnamským občanům v Československu, ale na své náklady rovněž vysílala československé specialisty z různých oborů do Vietnamu.

4. 2. 3. Vietnamští migranti v ČSR

Organizovaně a ve větším počtu začali vietnamští občané přijíždět do Československa v padesátých letech 20. století po navázání diplomatických vztahů mezi

¹³ *Ženevské konvence a dodatkové protokoly* (12. 8. 1949, kdy je podepsala také ČSR, ve Sbírce zákonů byly vyhlášeny pod č.65/1954.) ve znění dodnes platném.

¹⁴ *Dohoda mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou o vědecko – technické spolupráci*, podepsaná v září 1956.

¹⁵ *Dohoda o kulturní spolupráci mezi ČSR a VDR*, uzavřená v březnu 1957(v roce 1977 ji nahradila novější *Dohoda o kulturní spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou VSR*).

ČSR a VDR. V rámci mezinárodní pomoci válkou postiženému. Na náklady československé vlády přijela v roce 1956 do Československé republiky první větší skupina vietnamských občanů. Jednalo se o sto sedmi až patnáctileté děti, které byly umístěny k dlouhodobému pobytu v dětském domově v Chrastavě u Liberce, aby zde získaly kvalitní vzdělání. V té době v rámci technické pomoci již studovalo v ČSR několik vietnamských studentů na vysokých školách a odbornou praxi získávalo pět pracovníků Vietnamské národní banky a ministerstva financí.

Roku 1966 vietnamská strana požádala o mimořádné přijetí většího počtu¹⁶ technických kádrů a kvalifikovaných dělníků na vyškolení do československých škol, strojírenství, kovoprůmyslu, chemického průmyslu, sklářství apod.

Mezi lety 1974 - 1977 do ČR přijelo přes 5 tisíc vietnamských osob na základě nově podepsané Dohody o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých organizacích. Jednalo se hlavně o mladé lidi ve věku 17-25 let, kteří byli školeni hlavně ve strojírenských profesích, v energetice a stavebnictví. Jejich pobyt trval šest let, do kterých byla zahrnuta šestiměsíční jazyková příprava, dvou až tříletá odborná výuka v učňovských zařízeních a výrobní praxe trvající dva a půl až tři a půl roku. Vybraní občané VSR mohli navštěvovat střední odborné školy i při zaměstnání. Vietnamská vláda pokládala přípravu kvalifikovaných sil za jednu z klíčových otázek obnovy a rozvoje země. V této době některé podniky pocítovaly nedostatek pracovních sil a jako jednu z cest zvolily přijetí pracovních sil ze zahraničí, mezi něž se řadí i vietnamští pracující. Pro Československo představovali vietnamští dělníci a učni důležitou pracovní sílu v oborech, kde Češi a Slováci nechtěli pracovat.¹⁷

Před rokem 1989 k nám obecně přijížděli Vietnamci z lépe situovaných rodin, protože odjezd do ciziny, i v pozici dělníka, byl privilegiem. Součástí jejich práce a pobytu zde byla jazyková příprava. Studenti, učni, ale i dělníci absolvovali po příjezdu do Československa tříměsíční intenzivní kurz českého jazyka. Většina Vietnamců byla na cestu připravovaná již před odjezdem z Vietnamu. Ve druhé polovině 80. let dochází k oboustrannému využívání vietnamských imigrantů. Československo stále více využívalo Vietnamce v neatraktivních oborech, kde místní majorita nechtěla pracovat

¹⁶ Šlo o skupinu vietnamský pracujících v počtu 2100 osob.

¹⁷ Kocourek, J., *Kořeny vietnamské migrace do ČR před rokem 1989*, Praha: AVČR. Etnologický ústav, 2006, 323 s. ISBN 80-7319-055-9, s. 95-96

na pozicích, jako je pásová výroba ve fabrikách, při pomocných pracích. Na vietnamské straně se pak objevovala možnost migrace za úplatu. Počet Vietnamců byl nejvyšší v letech 1980-1983, přibližně 30 000 osob.

4. 3. Pracovní migrace

Vztahy bývalé ČSSR se světem v oblasti pracovní migrace byly před rokem 1989 založeny především na platném systému plánovaného hospodářství a dále na internacionální pomoci. V sedmdesátých a osmdesátých letech pracovali na území našeho státu zejména občané sousedních států - Poláci a Maďaři, ale i občané států zeměpisně značně vzdálených, se kterými nás nespojovala ani historická, ani kulturní tradice. V této době se jednalo o dovoz pracovních sil z důvodů nedostatku pracovních sil v našem hospodářství. Systém zaměstnávání byl zajišťován formou mezivládních dohod a fungoval v podstatě až do roku 1989.

Změnou společensko-ekonomických podmínek v ČSFR a dalších zemí v roce 1989 došlo k přehodnocení dosavadní formy spolupráce v oblasti pracovní migrace. Nová vláda převzala minulé závazky sjednané v mezinárodní oblasti a usnesením č. 274/1990, odsouhlasila ukončení dosud platných mezivládních dohod uzavřených s Vietnamskou socialistickou republikou, Polskou republikou, Kubánskou republikou, Mongolskou republikou, Maďarskou republikou, Korejskou lidově demokratickou republikou a Angolskou republikou o dočasném zaměstnávání a odborné přípravě s tím, že zahraniční občané přijatí do československých organizací k zaměstnání a k odborné přípravě dokončí své závazky v souladu s ustanoveními těchto dohod.

Přehled o následném vývoji zaměstnanosti zahraničních pracovníků na území České republiky na základě mezivládních dohod sjednaných před 1. 1. 1990 ukazuje následující tabulka:

Tab. č. 2. Vývoj zaměstnanosti zahraničních pracovníků do roku 1990

Stát	Vietnam	Polsko	Mongolsko	Kuba	Angola	Celkem
Počet osob k 31.12.1990	23 113	3 790	274	101	142	27 420
Počet osob k 30.4.1993	1 110	210	0	0	10	1 330

Společensko-ekonomické změny a státoprávní vývoj v zemích střední a východní Evropy znamenal po roce 1989 i změnu migračních toků cizinců na území České republiky. Důležitý nový prvek sehrála v tomto směru i uzákoněná svoboda

cestování prakticky po celé Evropě. Snahou České republiky, podobně jako ostatních vyspělých států a mezinárodních organizací, je zajistit rozumnou míru migrace tak, aby byla zajištěna i sociální ochrana migrujících osob a nebyl ohrožen trh práce a bezpečnost státu. Česká republika se stala zemí, do které směřuje velký počet migrujících osob s cílem získat zde zaměstnání a pobyt. V mnoha případech se však stává pouze tranzitem pro migranty do dalších vyspělých evropských států.

Tab. č. 3. Počet platných povolení k zaměstnání cizinců v ČR v letech 1993-1998.

Stát	31.12. 1993	31.12. 1994	31.12. 1995	31.12. 1996	31.12. 1997	31.12. 1998
Ukrajina	7 745	12 682	26 478	42 056	25 166	21 417
Polsko	10 559	8 719	12 071	12 843	13 665	11 667
Bulhaři	633	616	841	1 442	3 322	3 279
Rusko	1 317	639	726	925	1 145	1 089
Vietnam	584	431	399	202	119	64

4. 4. Studijní pobyt

Mnozí vietnamští studenti sní o studijním zahraničním pobytu, který jim poskytne kvalitní vzdělání v oborech, které nemají ve Vietnamu k dispozici a jazykovou znalost, či pouze zkušenost z prostředí jiného státu. Mnohé vlády poskytují nadaným vietnamským studentům každoročně stipendia, stejně tak i Česká republika pravidelně nabízí vietnamským studentům 4-6 vládních stipendií magisterského a doktorandského programu. Většina studentů k nám však přijíždí studovat na vlastní náklady. Některé české vysoké školy podepsaly s vietnamskými partnery smlouvy o přijímání vietnamských studentů.

4. 5. Soužití na území České republiky

Nejvýraznějším rysem vietnamské komunity u nás je její uzavřenost. Ta je dána velkou odlišností kultury, ze které k nám Vietnamci přijíždějí. U nás prožívají kulturní šok, který není možné zmírnit bez vzájemného intenzivního styku příslušníků obou etnik. Již první vietnamští občané byli rovnou z letiště odvezeni do svých hromadných ubytoven a byl jim určen vlastní program. Navíc jazykové nedostatky pramenící z nedostatečné jazykové přípravy, rozhodně nepřispěly k tomu, aby se vietnamští občané hlouběji seznámili s Čechy. Oddělenost života Vietnamců a Čechů vedla i k mnoha pověrám a předsudkům. Češi se často obávali, že k nám přijíždějí vietnamští občané, kteří nejsou zdravotně prověřováni a mohou být zdrojem různých chorob, že to mohou být narušení jedinci. K provázanosti komunity přispěly tradiční hodnoty a navíc

fakt, že sem zpočátku přijížděli většinou příbuzní a známý, kteří se vzájemně jezdili navštěvovat přes celou republiku.

4. 6. Migrace po roce 1989

Po politickém přelomu v Československu v roce 1989 se přední politici začali obracet zády ke všem bývalým spolupracujícím zemím RVHP. Česká republika vyrovnala finančně nesplněné závazky vůči Vietnamu a přerušila téměř veškeré mezistátní vztahy, čímž si na delší dobu uzavřela cestu na vietnamský trh. Od roku 1989 se výrazně mění složení nově příchozích Vietnamců do ČR. Začínají k nám postupně čím dál více cestovat lidé z vesnic, kteří za svoji cestu platí neoficiálním zprostředkovatelům. Vzájemné dohody byly naší stranou vypovězeny, vietnamská vláda už žádné další školící a vzdělávací pobyty v zahraničí nenabízela. Od počátku 90. let dochází k proměně ve standardní ekonomickou imigraci.

4. 6. 1. Živelná ekonomická migrace

Po roce 1989 zaznamenalo území dnešní České republiky velký příliv Vietnamců. Přišli především zbylé části rodin zde již usazených Vietnamců. Dalším významným proudem pak byli po roce 1993 Vietnamci z Německa, kdy Německo ukončilo s Vietnamci, kteří měli pracovní smlouvy z doby NDR¹⁸, pracovní pobyty a nutilo je po finančním vyrovnání k reemigraci. Integrace Vietnamců do společnosti v NDR byla, tak jako v ČR v podstatě nemožná, neboť byli považováni za pouhou dočasnou pracovní sílu, která žije odděleně od majoritního obyvatelstva. Po pádu Berlínské zdi a sjednocení Německa došlo ke komplikovanému vývoji ve vztahu k německým Vietnamcům, který významně ovlivnil i poměry ve vietnamské komunitě v ČR.

K Vietnamcům v Československu se připojili krajané, kteří do té doby žili na území bývalé Maďarské lidové republiky a Polské lidové republiky. V polovině šedesátých let žilo v Polsku kolem čtyřiceti Vietnamských osob. Větší vlna Vietnamců dorazila do Polska, stejně jako do bývalého Československa, v sedmdesátých letech

¹⁸ NDR od 7. 10. 1949 Německá demokratická republika, stát na území sovětské okupační zóny Německa a východního sektoru Berlína. 3. 10. 1990 se stala součástí Spolkové republiky Německo.

v rámci vzájemné pomoci členských států RVHP¹⁹. Počty nebývale narostly po roce 1989, kdy se řada vietnamských studentů rozhodla začít v zemi podnikat. Dalšími příchozími vietnamskými migranty do Polska byly v devadesátých letech rodiny studentů, jejich vzdálení příbuzní, přátelé a sousedé. Následovali je němečtí Vietnamci, kteří získali v Německu odstupné a odešli do jiných zemí Evropy. Dle polské vlády dosahuje počet Vietnamců v Polsku maximálně čísla 50 000, tedy zhruba obdobný počet jako v ČR. Podle většiny odhadů je dnes Polsko čtvrtým největším centrem vietnamské migrace v Evropě po Francii, Německu a ČR.

4. 6. 2. Vietnamské pracovní agentury

Většina Vietnamců, kteří v posledních patnácti letech přicestovali do České republiky, využila při vyřízení své žádosti o vízum a zajištění dalších záležitostí při cestě ve větší či menší míře služeb vietnamských zprostředkovatelských firem. Tyto agentury zajišťují tzv. podnikatelský servis, ale některé z nich zařizují také cesty Vietnamců do ČR. Vietnamské zprostředkovatelské pracovní agentury, většinou pracují bez licence. Téměř všichni Vietnamci, kteří přijeli do ČR po roce 2000, získali práci za pomoci neoficiální zprostředkovatelské firmy. Jedná se zejména o rekrutování chudé a méně vzdělané populace, neúměrné poplatky za služby, které mohou být nazírány jako uvádění do podmínek podobných dlužnímu otroctví a tragickou neinformovanost migrantů o cílové zemi. Zprostředkovatelské agentury vzešly většinou z generace migrantů, která pobývala na území ČR již před rokem 1989, tj. skupina sociálně dobře etablovaná, která operuje dostatečnými znalostmi z oblasti českého práva, kultury, ekonomiky, ale i sociálními kontakty na potřebných místech. Ceny zprostředkování letenek, víza a pracovního povolení se pohybují většinou kolem 10 000 USD, cena je většinou závislá na známostech a často obsahuje i úplatek úřadům.

Prostřednictvím člena klubu La Strada se podařilo získat náčrtek, kde je velmi jednoduše popsán způsob, jakým funguje zprostředkování vycestování z. Vietnamu, zajištění podnikání v ČR, ubytování a náklady s tím spojené (obr. č. 1).

¹⁹ Rada vzájemné hospodářské pomoci, vznikla 5. 1. 1949, šlo obchodní organizace sdružující v době studené války socialistické státy sovětského bloku. Zakládajícími členy byly Bulharsko, Československo, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Sovětský svaz a v roce 1978 přistoupil Vietnam. RVHP byla rozpuštěna 28. 6. 1991.

ubytovných poblíž průmyslových zón bez peněz a v nuzných podmínkách (příloha č. 1). Česká vláda žádá, aby opustili republiku a schválila plán, že jim zaplatí letenku a navrch přidala ještě 500 eur, jako odškodné.

Jednou z mých pracovních činností je i pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu. Při kontrole vozidla řízené vietnamskou osobou, jsem se této dotázala, zda a v jakém počtu vietnamští dělníci využijí nabídku naší vlády. Lámanou češtinou mi bylo odpovězeno, že neví o nikom ze svého okolí, kdo by nabídky využil a dobrovolně se do Vietnamu vrátil. I přes značné potíže, které jim hospodářská krize přinesla, zůstanou v Česku, neboť ve Vietnamu je velká bída. Vietnamská vláda odchody do zahraničí podporuje a nic na tom nezmění nynější postoj českých úřadů. Má k tomu dobrý důvod, chudobu a nezaměstnanost, která ve Vietnamu panuje.

4. 7. Nelegální migrace

Po rozpadu Československa a zvýšení ekonomické úrovně České republiky, se z okolních států stěhují Vietnamci do České republiky. Nermalou část tvoří také nelegální migranti z Evropy. V devadesátých letech nejvýznamnější část nelegálních vietnamských migrantů vedla do Evropy přes Rusko, kdy Moskva byla jejich prvním rozmisťovacím centrem. Do Moskvy dorazili legální cestou, zde se setkali s někým z ruské mafie a byli umístěni do některého z bytů v Moskvě. Tam migranti čekali na další fáze své cesty. Když jich bylo pohromadě větší množství, byli přemístěni do dalšího města, nejčastěji Minsku, odkud dále cestovali do Polska a dalších zemí. Pro vietnamské migranty v té době bylo charakteristické, že svoji cestu do Moskvy si hradili sami a další výdaje z Moskvy platil jejich budoucí zaměstnavatel z cílově země.

„... jednotlivci a malé skupiny vietnamský migrantů pobýli v Moskvě až tři měsíce při čekání na další cestu do Maďarska a pak přes Maďarsko pokračovali dále. Někdy tato migrace byla samotnými Vietnamci nazývaná truck people, podle způsobu dopravy v nákladních vozech a podle vzoru známých úprků lidí na lodích, jimž se říkalo boat people. Po příchodu do Budapešti následoval většinou několika týdenní pobyt jako příprava na překonání hranic slovensko-maďarských a česko-slovenských prostřednictvím kamionů ...“²¹

²¹ BROUČEK, S., *Český pohled na Vietnamce*. Praha: AVČR Etnologický ústav, 2003. 478 s. ISBN 80-85010-46-1. s. 7.

4. 7. 1. Nelegální migrace na území ČR- legislativa

Nelegální migrací se v České republice rozumí případy nelegálního vstupu osob přes státní hranice na území daného státu z různých důvodů, ale i případy nelegálního pobytu, tj. porušení zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Jsou rozlišovány 2 základní kategorie:

1. nelegální migrace přes státní hranice ČR se rozumí zjištěné případy nelegálního vstupu osob přes státní hranice na území státu z různých důvodů a nedovoleného způsobu opouštění státu přes státní hranice. Případy jsou registrovány útvary PČR i orgány ochrany hranic jiných států (osoby = cizinci + občané ČR)
2. nelegální migrace ve vnitrozemí ČR, se rozumí porušování pobytového režimu (v ČR sledováno od r. 1999). Jde o zjištěné případy nelegálního pobytu cizinců ve vnitrozemí - porušení zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince (osoby = cizinci)

Nelegální forma migrace je vládou ČR dlouhodobě řazena mezi priority bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Problematika migrace se vzhledem k závažnosti stala každoročně předmětem jednání Bezpečnostní rady státu, vlády ČR, Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Nelegální migraci nelze chápat zúženě pouze jako nedovolené překročení státních hranic. Ve srovnání s projevy nelegální migrace na státních hranicích lze očekávat růst nebezpečnosti jevů spojených s nelegálním pobytem cizinců na území ČR. Současná situace v oblasti nelegální migrace potvrzuje, že prioritou bezpečnostní politiky v ČR, zemích EU i ostatních zemích světa nepochybně zůstane i v dalších letech.

Pro cizince z kategorie nelegální migrace, porušování pobytového režimu, je ČR zpravidla cílovou zemí, na jejímž území se zdržují, hledají si zaměstnání, začleňují se do již existujících komunit svých krajanů. Pokud setrvávají na území ČR nad rámec povoleného pobytu, bez cestovních dokladů, bez pracovního povolení a možnosti legální obživy, jejich pobyt často doprovází neoprávněný výkon výdělečné činnosti i páchaní trestné činnosti. Od roku 2005 drtivou většinu mezi cizinci odhalenými při porušování pobytového režimu tvořili občané Ukrajiny, byli zjišťováni při kontrolních akcích ve vnitrozemí i při odbavovacím procesu při výjezdu z ČR. Vietnamci tvoří druhou nejčastější skupinu, která se dopouští porušování pobytového režimu.

Tab. č. 4. Nelegální migrace na území ČR - porušování pobytového režimu 2005.

	Při výjezdu z ČR	Bezpečnostní a kontrolní akce	Ostatní ve vnitrozemí	Celkem
Ukrajina	1 667	3 417	1 745	6 838
Vietnam	3	347	248	598
Čína	8	114	187	311
Rusko	75	88	123	268
Slovensko	22	124	20	166
Celkem v ČR	2 145	4 767	2 888	9 800

Tab. č. 5. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2006

	Při výjezdu z ČR	Bezpečnostní a kontrolní akce	Ostatní ve vnitrozemí	Celkem
Ukrajina	1 755	2 049	1 049	4 853
Vietnam	11	240	267	518
Rusko	29	108	66	203
Bělorusko	20	86	89	195
Slovensko	10	122	8	140
Celkem v ČR	2 023	3 115	1 979	7 117

Tab. č. 6. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2007.

	Při výjezdu z ČR	Bezpečnostní a kontrolní akce	Ostatní ve vnitrozemí	Celkem
Ukrajina	977	1 239	688	2 904
Vietnam	2	136	207	345
Čína	27	44	105	176
Rusko	34	66	50	150
Slovensko	7	100	4	111
Celkem v ČR	1 227	1 929	1 556	4 712

Tab. č. 7. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2008.²²

	Při výjezdu z ČR ²³	Bezpečnostní a kontrolní akce	Ostatní ve vnitrozemí	Celkem
Ukrajina	72	1 071	404	1 542
Vietnam	3	219	94	316
Mongolsko	4	136	129	269
Mongolsko	4	136	129	269
Rusko	51	107	32	190
Celkem v ČR	432	2 362	867	3 661

Tab. č. 8. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2009.

	Při výjezdu z ČR	Bezpečnostní a kontrolní akce	Ostatní ve vnitrozemí	Celkem
Ukrajina	96	944	462	1 502
Vietnam	1	205	183	389
Rusko	142	56	178	376
Mongolsko	2	110	141	253
Slovensko	-	208	16	224
Celkem v ČR	683	1 996	1 588	4 267

²² Od 2008 nelegální pobyt

²³ Od roku 2008 při výjezdu na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici (vzdušná hranice)

5 Zaměstnanost cizinců v ČR

Zaměstnávání cizinců se v České republice i po roce 1990 stalo běžnou součástí denního života. Neznamená to však, že by nevznikaly problémy vyžadující nová řešení, potřeba stálého sledování vývoje a předvídání dalších trendů s přihlédnutím k mezinárodním principům v oblasti migrace.

Podmínky zaměstnávání cizinců v České republice jsou upraveny zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti²⁴, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého cizinci nebo osoby bez státní příslušnosti mohou být zaměstnáni na území České republiky za předpokladu, že jim bylo uděleno povolení k zaměstnání a povolení k pobytu. Obdobně jako k přijetí do zaměstnání se povolení k zaměstnání vyžaduje i tehdy, má-li cizinec nebo osoba bez státní příslušnosti vykonávat práci na území České republiky v pracovním vztahu k zahraničnímu zaměstnavateli, který ho k výkonu této práce vyslal na základě obchodní nebo jiné smlouvy uzavřené s tuzemskou právnickou nebo fyzickou osobou. Právní úprava umožňuje, že v některých případech se povolení k zaměstnání cizince nebo osoby bez státní příslušnosti nevyžaduje. Jde o cizince:

- 1) kterému bylo přiznáno postavení uprchlíka a
 - a) dovršil dobu tří let pobytu na území České republiky, nebo
 - b) uzavřel manželství s občanem, který má státní občanství České republiky a toto manželství trvá, nebo
 - c) má alespoň jedno dítě, které má státní občanství České republiky;
- 2) kterému bylo uděleno povolení k trvalému pobytu na území České republiky;
- 3) který je rodinným příslušníkem člena diplomatické mise, konzulárního úřadu nebo rodinným příslušníkem zaměstnance mezinárodní vládní organizace se sídlem na území České republiky, pokud je mezinárodní smlouvou sjednanou jménem České republiky zaručena vzájemnost.

²⁴ *Právní předpisy o zaměstnanosti*. VII. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Praha, 2009. 155 s. ISBN 978-80-86878-92-8.

5. 1. Povolení k zaměstnání

Udělování povolení k zaměstnání cizincům nebo osobám bez státní příslušnosti, jakož i jeho prodlužování nebo odnímání a udělování povolení zaměstnavatelům získávat na volná pracovní místa občany ze zahraničí je v kompetenci jednotlivých úřadů práce v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Na rozhodování úřadů práce se podle výše citovaného zákona vztahují obecné předpisy o správním řízení, zakotvené v zákoně č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád).

Na základě předložených dokladů potvrzujících účel pobytu (rozhodnutí o povolení k zaměstnání nebo registrační karta) rozhodne příslušný orgán Ministerstva vnitra ČR v souladu se zákonem č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů, o udělení povolení k pobytu za účelem zaměstnání. Pokud se cizinci nebo osoby bez státní příslušnosti zaměstnávají na území České republiky bez povolení k zaměstnání, případně bez zaregistrování na příslušném úřadu práce a bez povolení k pobytu, jedná se o nelegální zaměstnávání a tyto přestupky na úseku práce jsou řešeny zákonem č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 123/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Tab. č. 9. Počet platných povolení k zaměstnání cizinců v ČR v letech 1993-1998.

Stát	31. 12. 1993	31. 12. 1994	31. 12. 1995	31. 12. 1996	31. 12. 1997	31. 12. 1998
Ukrajina	7 745	12 682	26 478	42 056	25 166	21 417
Polsko	10 559	8 719	12 071	12 843	13 665	11 667
Bulharsko	633	616	841	1 442	3 322	3 279
Rusko	1 317	639	726	925	1 145	1 089
Vietnam	584	431	399	202	119	64

Vůči zaměstnavateli, který cizince nelegálně zaměstnává, je postupováno v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

5. 1. 1. Kontrolní orgány zaměstnanosti

Celní správa ČR má oprávnění k provádění kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Oprávnění kontrol celníky se vztahuje na cizince, kteří nejsou příslušníky členského státu EU, z čehož

vyplývá, že se jedná o cizince ze zemí, jako je např. Ukrajina, Vietnam, Mongolsko, Moldávie, Uzbekistán, Čína, Rusko, atd. Státy EU viz následující mapa (obr. č. 2.):

Obr. č. 2. Mapa států EU.

Príslušné kontrolní orgány mají oprávnění od kontrolovaných osob požadovat doklady osvědčující totožnost kontrolovaných osob, např. pas, jiné cestovní doklady, apod. Dále dokumenty k doložení pracovníprávního vztahu či jiné smlouvy, povolení k zaměstnání, pokud zákon jeho vydání vyžaduje nebo zelenou kartu²⁵ a předložení povolení k pobytu. Kontrolovaný subjekt je povinen zajistit v provozovně určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům přítomnost osoby splňující podmínku znalosti českého nebo slovenského jazyka, viz § 31 odst. 8 zákona č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Je třeba si položit otázku, je možno určit počet cizinců pracujících v šedé ekonomice? Stanovením počtů se zabývá Český statistický úřad, viz následující tabulky kontroly v oblasti zaměstnávání cizinců.

²⁵*Zelená karta* je povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech. Cizinec, který má zelenou kartu vydanou na konkrétní pracovní místo, je oprávněn *pobývat* na území České republiky a *pracovat* na pracovním místě, na které byla zelená karta vydána. Usnadní přístup na trh práce cizincům, kteří *mají kvalifikaci, po které je v České republice poptávka*. Zelená karta je určena pro cizince, občany *z vyjmenovaných zemí*, které nejsou členy Evropské unie: *Australské společenství, Černá Hora, Chorvatská republika, Japonsko, Kanada, Korejská republika, Nový Zéland, Republika Bosna a Hercegovina, Republika Makedonie, Spojené státy americké, Srbsko, Ukrajina*. Zelená karta tedy spojuje povolení k pobytu i povolení k zaměstnání. Zelená karta se vydává: *typ A*: pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál, *typ B*: pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen, *typ C*: pro ostatní pracovníky. Platnost zelené karty je 2-3 roky. U zelené karty typu A a B je možné její platnost za určitých okolností prodlužovat vždy až o 3 roky.

Tab. č. 10. Zaměstnaní cizinci v ČR 2006 – 2007.

Rok 2006	Kontroly celkem	Pozitivní zjištění	Rok 2007	Kontroly celkem	Pozitivní zjištění
Kontroly CS	1 579	441	Kontroly CS	1 389	404
Kontroly PČR, ÚP, ŽÚ	544	176	Kontroly PČR, ÚP, ŽÚ	476	191
Porušení zaměstnanosti	1 608		Porušení zaměstnanosti	1 547	
Porušení pobytu	224		Porušení pobytu	162	
Celkem za ČR	2 123	617	Celkem za ČR	1 865	595

Tab. č. 11. Zaměstnaní cizinci v ČR 2008 – 2009.

Rok 2008	Kontroly celkem	Pozitivní zjištění	Rok 2009	Kontroly celkem	Pozitivní zjištění
Kontroly CS	1 026	377	Kontroly CS	1 102	374
Kontroly PČR, ÚP, ŽÚ	711	282	Kontroly PČR, ÚP, ŽÚ	619	228
Porušení zaměstnanosti	2 392		Porušení zaměstnanosti	1 966	
Porušení pobytu	92		Porušení pobytu	54	
Celkem za ČR	1 737	659	Celkem za ČR	1 632	602

V roce 2010 bylo provedeno kontrolními orgány celkem 1 660 kontrol, z toho 640 pozitivních. Pozitivní porušení zákona o zaměstnanosti bylo 640 a porušení pobytu v 54 případech. Počet nelegálně pracujících cizinců v naší zemi je odhadován pomocí sofistikovaných statistických metod pro rok 2010 na 81 200. Jedná se o mírný meziroční pokles.

5. 2. Cizinci zaměstnaní v ČR

V roce 2010 se počet evidovaných cizinců na území ČR snížil o 1,6 % (7 055). Pokles se týká zejména občanů ze třetích zemí (o 6967), zatímco počty občanů EU se pohybují na stabilní úrovni (od ledna pokles jen o 88). Ke dni 31. 12. 2010 bylo evidováno celkem 425 301 cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Mezi nejvíce zastoupené státní příslušnosti cizinců ze třetích zemí s povoleným pobytem trvale patří občané Ukrajiny (124 339 osob, tj. 29,2 %), Vietnamu (14,9 %) a Ruska (7,5 %). Z příslušníků EU jsou na prvním místě občané Slovenska (71 780 osob, tj. 16,9 %) a Polska (4,3 %). V Česku již podniká skoro devadesát tisíc cizinců, konkrétně 89 445 osob převážně z Vietnamu a Ukrajiny. Za poslední rok jich přibýlo téměř šest tisíc. V řadě případů si tím ale jen legalizují pobyt v tuzemsku. Získat živnostenský list je totiž dnes jednodušší, než je tomu u pracovního povolení. Ministerstva práce a vnitra se snaží navrhnout potřebné změny. Novelami zákona se pokouší eliminovat případy, kdy cizinci, kteří na našem území podnikají, opravdu tuto činnost vyvíjeli a nesloužila jim

tato pouze k legalizaci pobytu. Vývoj počtu zaměstnanců z jiných zemí v roce 2010 s menšími odchylkami kopíroval vývoj celkové nezaměstnanosti. Kvůli vysoké nezaměstnanosti na přelomu února a března úřadům práce pokyn, aby vydávaly povolení k zaměstnání pro cizince se zvýšenou obezřetností. Povolení k zaměstnání se podle MPSV měla prodlužovat pouze těm cizincům, o jejichž pracovní místa nejví zájem ani čeští občané, ani lidé pocházející z EU nebo Švýcarska.

Tab. č. 12. Celostátní kontrolní akce 2008 – 2010.²⁶

Akce	Akce 2008	Akce Cizinec 2008	Akce Victory 2009	Akce Libra 2009	Akce GRIL 2010	Akce Frézie 2010
Počet kontrol	129	92	100	134	105	103
Kontrola státními orgány	103	44	38	44	39	46
Kontrola státními orgány	79,84 %	47,83 %	38,00 %	32,84 %	37,14 %	44,66 %
Počet pozitivních kontrol	39	22	29	21	33	49
Pozitivních kontrol	30,23 %	23,91 %	29,00 %	15,67 %	31,43 %	47,57 %
Počet zkontrolovaných cizinců	399	156	451	291	219	1001
Počet cizinců bez platného povolení k pobytu	8	9	1	2	0	11
Počet cizinců podezřelých z porušení zákona o zaměstnanosti	127	63	241	93	60	265

5. 3. Novela zákona o pobytu cizinců

Dne 21. 12. 2010 byl schválen a 30. 12. 2010 ve Sbírce zákonů publikován zákon č. 427/2010 Sb., který s výhradou vyjmenovaných ustanovení, která se stanou účinnými 1. 5. 2011, resp. 1. 1. 2013 s účinností ke dni 1. 1. 2011 podstatným způsobem mění zákon č. 329/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých dalších zákonů (např. zákon. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti), ve znění pozdějších předpisů, přinese tyto hlavní změny.

²⁶ Neveřejný zdroj. *Situační analýza kontrol zaměstnanosti cizinců*. České Budějovice: Celní správa ČR, 2011. 22 s. Dostupné z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/kontroly-v-oblasti-nelegalniho-zamestnavani-cizincu.aspx>>.

Nový zájemci o podnikání v Česku se budou muset připravit na kontrolní pohovory v češtině vykonávané před konzulárními úředníky nebo na podmínku minimálně dvouletého pobytu. Kromě pokuty by měla hrozit podnikům za nelegální zaměstnávání cizinců ztráta veřejných zakázek či příspěvků na zaměstnávání zdravotně postižených. Přistižené firmy navíc nebudou mít po pět let nárok na jakoukoliv státní podporu, a budou muset vrátit i dotace, které dostaly 12 měsíců před uložením pokuty. Budou mít ovšem možnost prokázat, že dostaly od zaměstnance zfalšované dokumenty.

Doklady o legální práci cizince budou muset firmy na jeho pracovišti mít k dispozici pro případnou kontrolu z úřadu práce, či od celní správy. Zaměstnavatel tak bude muset uchovávat kopii povolení k zaměstnání, kopie dokladů potvrzujících oprávněnost pobytu cizince v ČR a kopie dokladů prokazujících smluvní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Tyto dokumenty budou přitom muset podniky mít připraveny ke kontrole i tři roky poté, co u nich cizinec přestane pracovat.

6 Faktory napomáhající antisociálnímu jednání

6. 1. Kriminogenní podmínky

V ekonomickém vývoji Vietnamu přetrvává řada nedostatků a překážek. Patří k nim korupce, nedokonalá legislativa, nízká efektivita výroby, plýtvání přírodními zdroji či špatné hospodaření zejména státních podniků. Přes celkové snižování chudoby ve Vietnamu zde existuje řada oblastí s nízkou životní úrovní. Výše hrubého domácího produktu 930 USD na obyvatele (r. 2009)²⁷, řadí Vietnam mezi rozvojové země.

Rizikem trvale udržitelného vysokého tempa rozvoje vietnamské ekonomiky je oddalování reforem státních podniků. Významný vliv neztratila silná lobby manažerů státních průmyslových podniků, která se dělí o moc a především o peníze s vedením státu a komunistické strany.

6. 1. 1. Sociální prostředí Vietnamu

Ještě dlouho po vietnamsko-americkém konfliktu byl Vietnam zbídačený válkou, lidé měli hlad a možnost vypravit někoho z rodiny do ciziny znamenala často jedinou naději, jak vybědnout ze zoufale situace. Stejně tak v současnosti je životní úroveň průměrných Vietnamců jen velmi těžce srovnatelná se situací v České republice a ostatních státech Evropy a tato ekonomická nerovnováha je dostatečným důvodem k migraci za prací. Přes celkové snižování chudoby ve Vietnamu zde existuje řada oblastí s nízkou životní úrovní.

Sociální a politická situace ve Vietnamu je nadále poznamenána malou schopností státu vytvořit dostatečně efektivní sociální síť. Především venkovské oblasti se dosud potýkají s chudobou a nedostatečně rozvinutou infrastrukturou, včetně základní zdravotní a sociální péče. Mezi nejchudší skupiny obyvatelstva patří ve venkovských oblastech žijící etnické menšiny, které představují 12 % populace, tj. zhruba 8 milionů a lidé zde žijí mnohdy za méně než dolar na den, tedy pod hranicí chudoby. Podpůrná sociální síť podle západní šablony ve Vietnamu nefunguje. Na důchod mají nárok pouze státní zaměstnanci a v nemocnici se kvalitní péče sežene většinou jen za úplatek.

²⁷ *Human development reports* : Country Profiles and International Human Development Indicators [online] [cit. 2010-11-08].
Dostupné z WWW: <<http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/VNM.html>>

Korupce je ve Vietnamu všudypřítomná a ne nadarmo se země ocitla na 120 místě ze 179 hodnocených států na seznamu nejzkorumpovanějších zemí.²⁸ Vycestování chtivý Vietnamci, kromě poplatků za vydání víz a administrativní úkony, které se pohybují v řádech stovek dolarů, platí často také peníze mafím, jež dokáží zprostředkovat cokoliv, od oficiálního pozvání z hostitelské země až po živnostenský list. Za tyto služby a jistotu bezproblémového vyřízení se zpravidla platí až osm tisíc amerických dolarů, část peněz jde zkorumpovaným úředníkům, část si nechávají zprostředkovatelé.

6. 1. 2. Vývoz pracovní síly

Zejména vysoká nezaměstnanost a bída vietnamského venkova vyhání lidi do měst a do zahraničí. Podíl venkovského obyvatelstva činí přibližně 75 %, průmysl zaměstnává okolo 20 % obyvatelstva v produktivním věku a zemědělství asi 50 %. Vietnamská vláda oficiálně umožňuje vývoz pracovní síly už od sedmdesátých let, kdy vietnamští dělníci směřovali výhradně do zemí tehdejšího východního bloku. Zároveň si je vietnamská vláda vědoma významných peněz, které posílají vietnamští zahraniční pracovníci svým rodinám do země.

Země tak řešila a řeší svoji vysokou nezaměstnanost, nekvalifikovanost zaměstnanců, kteří v zahraničí získávají zkušenosti. Vietnam v současnosti vyvází hlavně dělníky a nízké vzdělané síly, ale ve stoupající míře i techniky, lékaře a další kvalifikované síly.²⁹ Cesta za prací i do neznáma zůstává mnohdy jedinou perspektivou, jak zabezpečit rodinu. Realita v České republice však bohužel zdaleka nedosahuje mýtu, který je ve Vietnamu o naší zemi tradován. Přehnaná legenda o bohatství a luxusním životě v zahraničí a také v ČR je v povědomí Vietnamců udržována roky díky několika faktorům.

6. 1. 2. 1. Mýtus o Ráji

Jedním z činitelů je reálný rozdíl mezi životními úrovněmi dokladovaný často fotografiemi, kterými se chlubí Vietnamci při své návštěvě Vietnamu, a podpíraný dále

²⁸ *Transparensy Inetrnacional* [online]. 2009 [cit. 2011-02-05]. Corruption Perceptions Index 2009. Dostupné z WWW:

<http://www.transparency.org/regional_pages/asia_pacific/resources/surveys_and_indices#gcb>.

²⁹ PECHOVÁ, E., Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. In *Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem*. Praha: La Strada o. p. s., 2007. s. 64. Dostupné z WWW: <klubhanoi.cz>.

dárky a útratou během dovolené. Pokud Vietnamec vlastní pět tisíc korun v Čechách, jedna se o čtvrtinu české průměrné mzdy, přiveze-li však stejnou částku do Vietnamu, může z ní žít jedna rodina i několik měsíců. Toto je nepochybný fakt, který má však spoustu souvislostí, jež si příbuzní ve Vietnamu často neuvědomují. Z fotografií ani z vyprávění totiž nevyplývá, jak nákladný je život v cizině a jak tvrdě musí často jejich příbuzní pracovat, aby se tam užívali.

Součástí životního image Vietnamců žijících v zahraničí, kteří se vrátili z ciziny nebo Vietnam navštěvují při dovolené, je zároveň snaha nepřiznat, že i v zahraničí může být těžko a že se tam peníze leckdy velmi pomalu vydělávají. Mnohdy je ve Vietnamu totiž problematické připustit neúspěch. Lidé v zahraničí nechtějí v očích sousedů a známých klesnout a svoji rodinu vystavit hanbě, že v cizině neuspěli. Jejich společenský statut a zároveň postavení celé rodiny významně stoupá při odchodu do zahraničí a všichni se snaží si svou pozici udržet a nestat se jediným široko daleko, kdo v zahraničí selhal, tj. vydělával těžce, pomalu nebo pouze na živobytí.

Každý Vietnamec navracející se do domoviny přiváží tedy svým příbuzným dárky a snaží se jim i pravidelně posílat peníze, ale o stinných stránkách svého pobytu mimo Vietnam většinou raději pomlčí. Mnohdy i z důvodu, že by příbuzní jeho starosti stejně nepochopili, protože jejich představy o možnostech práce a výdělcích v cizině jsou zkreslené.

6. 1. 3. Studium či uklizení nepohodlných?

Mnohé vlády poskytují nadaným vietnamským studentům každoročně stipendia, stejně tak i Česká republika pravidelně nabízí vietnamským studentům 4–6 vládních stipendií magisterského a doktorandského programu. Většina studentů k nám však přijíždí studovat na vlastní náklady. Některé české vysoké školy podepsaly s vietnamskými partnery smlouvy o přijímání vietnamských studentů. Pro některé bohatší studenty je placené studium v zahraničí řešením, když se nedostanou na vysokou školu ve Vietnamu.

Důvodem, jenž pouze částečně souvisí se studijní cestou, jsou praktiky vietnamských rodičů, kteří do zahraničí posílají dospívající děti, na které nemají příliš času a které se dostaly do nějakých problémů, například se chytly nesprávné party, experimentují s drogami nebo mají jiné problémy. Východiskem pro bohatší rodiče je

potom studijní pobyt, kdy jsou jejich děti vytrženy z původního problémového prostředí.

6. 2. Kriminogenní příčiny

Vietnamci v reakci na podmínky v českém prostředí si postupně vytvořili vlastní ekonomický systém, pro který se používá označení vietnamská imigrantská ekonomika. Je to relativně autonomně fungující síť institucí a organizačních jednotek, všechny základní potřeby pro jejich reprodukci si přistěhovalci dokáží zajistit sami.

Pracovní agentury verbují, kde se dá, ale svým gastarbeitřům neposkytují skoro žádnou ochranu. Po Sapě³⁰ dnes bloudí stále více bezprizorných Vietnamců, které systém semlel, a hledají tu výdělek. Tito lidé jsou pak najímáni movitějšími Vietnamci ke špinavé a riskantní práci. Někteří končí v utajených výrobnách cigaret, jiní jako pěstitelé konopí, kde jejich životní a pracovní podmínky jsou velmi podstandardní. Často jsou najímáni jako kurýři padělaného zboží, které rozváží do příhraničních tržnic.

Pracovní agentura udělá vše, aby vytáhla co nejvíc z kapes zklamaných lidí. Platí se cokoliv, co si vymyslí a neorientující nově přicházející Vietnamci, kteří potřebují práci, nemají jinou volbu. Mezi agenturou a dělníky často neexistují zákonné smlouvy, Vietnamci jsou zvyklí si důvěřovat a pracovní agenti dlouho žijící v kapitalistickém západním světě toho umí dokonale využívat. Čím dále je patrnější neprůchodnost jednotlivých sociálních vrstev Vietnamců a zároveň jejich provázanost v oblasti ekonomických zájmů, konkrétně závislost jedné skupiny na druhé, kdy méně orientovaná a jazykově špatně vybavená část Vietnamců není schopná samostatné ekonomické existence a naopak etablovaná skupina toho využívá a směňuje své znalosti za finance.

6. 2. 1. Vietnamská lichva

Vietnamci se v podnikání spíše spoléhají na sociální kapitál a instituce zakotvené v přistěhovalecké komunitě. Ti, kteří se dostali do Česka bez vlastního kapitálu a pevného zázemí, jsou buď zaměstnáni u svých majetnějších krajanů, nebo si u nich půjčují peníze na zboží, které potom prodávají v pronajatých stáncích a obchůdcích. Pocházejí především z vesnic a slabších sociálních vrstev a alespoň část

³⁰ Vietnamská velkoobchodní Sapa v Praze, zpravidla záchytný bod všech vietnamských imigrantů.

z nich se hrozivě zadlužila již příchodem do ČR. Splácení tohoto dluhu může trvat celá léta. Problémy se splácením půjčky nastanou ve chvíli, kdy tito trhovci přijdou o své nelegálně nabyté zboží při represivních akcích kontrolních orgánů a jsou nuceni si na zboží opakovaně půjčovat u vietnamských lichvářů, aby mohli nakoupit nové zboží a doufají, že jeho podejmem splatí první i druhý úvěr a ještě jim zůstane dostatek finančních prostředků na podnikání. Ve chvíli, kdy nejsou schopni splnit své závazky vůči poskytovatelům půjčky, dochází z jejich strany k nátlaku na trhovce splatit dlužnou částku službami, případně je proti nim použito brutální násilí.

V roce 2007, se vietnamský trhovce z okresu Prachatice, v důsledku represivních akcí dozorových orgánů, dostal do platební neschopnosti a nesplácel úvěr svým vietnamským věřitelům. Byl brutálně napaden jinými Vietnamci, kteří mu basebolovými pálkami způsobili velmi vážné poranění hlavy, v jehož důsledku přišel z větší části o sluch. V roce 2009 bylo v jeho bytě při domovní prohlídce zajištěno zařízení na kopírování a rozmnožování CD a DVD, vč. velkého počtu již namnožených nosičů.

Nejčastěji se pak z těchto dlužníků stávají novodobí otroci svých věřitelů, živořící v primitivních podmínkách nelegálních výroben padělaného zboží po celé ČR.

7 Kriminalita vietnamské komunity v ČR

7. 1. Hospodářská kriminalita

Odhalování a dokazování hospodářské kriminality je vysoce obtížné, jak uvádí R. Svatoš.³¹ Tato skutečnost závisí na složitosti vztahů v hospodářské oblasti, problematika stop se zásadně liší od problematiky stop tradičních kriminálních deliktů. Vietnamská minorita se zaměřuje především na prodej textilu, galanterního zboží a obuvi, zpravidla neoprávněně označené ochrannou známkou (příloha č. II., III., IV.). Tyto formy prodeje souvisí s provozem tržnic, velkostržnic a velkoskladů, kde je toto zboží koncentrováno v obrovském množství a odsud jsou zásobováni jednotliví prodejci. Zatímco počátkem devadesátých let dvacátého století měli Vietnamci většinu tržnic a skladů pouze pronajatých, v současné době je řada těchto objektů v jejich výlučném držení, neboť původní pronajímatelé byli vytlačeni přeplacením nebo výhrůzkami ze strany vietnamské mafie. Takto se dostala do držení vietnamských zločineckých gangů řada lukrativních objektů nejen většiny okresních a jiných významnějších českých měst, ale i na pěších zónách našich lázeňských měst.

7. 1. 1. Dovoz a prodej nezdaněných tabákových výrobků

Podle zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících, na území České republiky lze vyrábět, dovážet, skladovat nebo prodávat jen značené cigarety, doutníky a cigarillos. Na tržnicích a podobných místech existovalo a existuje hned několik důvodů, proč se zde nabízí k prodeji nezdaněné cigarety (příloha č. V.). Za prvé, existuje zde naprostá anonymita prodejců. Příslušné orgány, především pak živnostenské úřady v některých lokalitách naprosto absentují při výkonu dozoru na trhu, především pak nad povinným označováním veškerých provozoven příslušnými údaji o prodejcích. Za druhé zde dochází k většinovému nákupu cizinci především z Německa a Rakouska, které k nákupu vede značný rozdíl v ceně, a nízké ceně dávají přednost před kvalitou výrobků. Nejčastěji dochází k nelegálním dovozům cigaret ze zemí bývalého Sovětského svazu, Balkánu, jihovýchodní Asie a v poslední době jsou zaznamenány

³¹ SVATOŠ, R., Stav, struktura a dynamika kriminality: Zjišťování latentní kriminality. In *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 174 s. Dostupné z WWW: <www.vsers.cz>. ISBN 978-80-86708-21-8. s. 15-16

dovozy neznačených cigaret z Polska. Tyto dovozy jsou obvykle kryty neutrálním zbožím, potravinami, čajem, drogistickým zbožím a podobně. Jedná se buďto o cigarety vůbec neopatřené zákonem předepsanou tabákovou nálepkou, nebo jsou opatřeny tabákovou nálepkou např. Litvy, Lotyšska, Ukrajiny apod. (obr. č. 3)

Obr. č. 3. Dovoz nezdaněných cigaret.

7. 1. 2. Výroba nezdaněných tabákových výrobků

K výrobě cigaret je potřeba do výrobních prostor, není podmínkou, aby kompletní výroba probíhala na jednom místě, soustředit poměrně velké množství specifických surovin, speciální stroje a zajistit jejich kvalifikovanou obsluhu. Vytipování vhodných prostor je poměrně náročné, neboť se musí jednat o prostory, ve kterých bude probíhat manipulace se zbožím, kam musí mít přístup těžká nákladní technika a napojení na elektrický proud vysokého příkonu. Musí jít o prostory obtížně sledovatelné a strategicky výhodně položené a pokud možno dostupné v dosahu spotřebitelů. Nejčastěji těmto požadavkům vyhovují prostory bývalých zemědělských družstev nebo zaniklé rekreační budovy. Relativně jednoduché je obstarání výrobních linek na výrobu a balení cigaret (příloha č. VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII.)

Jedná se obvykle o stroje českého původu, po roce 1989 vyřazené z oficiálních továren nebo o stroje, které byly původně v šedesátých letech vyrobeny pro tehdejší spřátelené rozvojové země. (obr. č. 4.) Dovoz těchto strojů zpět do ČR probíhá v rozebraném stavu, tyto jsou deklarovány jako potravinářské stroje nebo jsou úplně utajeny při jejich dovozu. Obstarání surovin je náročnější činnost, je nutno zajistit cigaretové papírky, filtry, barvu, lepidlo. Ale i tyto suroviny jsou relativně dostupné, neboť cigaretové papírky je schopna vyrobit téměř každá velká papírenská společnost

po celé Evropě. K provozu linky je třeba alespoň částečně kvalifikovaného personálu. V dosud zajištěných nelegálních manufakturách nebo nelegálních výrobních linkách byli jako obsluha těchto linek zajištěni obvykle občané Vietnamu, kteří jsou dovezeni k lince, ubytováni v nelidských podmínkách přímo v prostorách u výrobní linky. Nemají možnost vzdálit se z těchto prostor a potřebné věci k životu, strava atd., jim zajišťují české osoby. V případě zprovoznění či poruchy výrobní linky jsou k těmto vysíláni specialisté, kteří dříve pracovali na těchto linkách v cizině.

Obr. č. 4. Stroj užitý k nelegální výrobě cigaret.

Zásadním problémem je obstarání vhodného upraveného, řezaného a fermentovaného tabáku k výrobě cigaret, který je nutno dovézt ze zahraničí. Část tabáku je nakupována od dodavatelů, od kterých jej odebírají i renomované světové cigaretové společnosti, část je druhořadý nekvalitní tabák. Klíčovým problémem je přeprava tabáku k výrobní lince. Dochází k chybnému označování zboží, k jeho rozdělování po dovozu do České republiky na více drobných zásilek, aby případná ztráta byla minimální, jsou používány mezisklady za účelem „očistění“, tedy přesvědčení se, že zásilka není monitorována státními orgány. Tato činnost je velmi náročná a existuje vysoké riziko odhalení. Z tohoto důvodu organizované skupiny přistoupily k tzv. ředění tabáku kvalitního, tabákem nekvalitním, který je do tuzemska dopravován jako celé tabákové sušené listy. Takový to tabák není zatížen spotřební daní na rozdíl od tabáku řezaného, který spotřební dani podléhá. Tím docházelo a dochází k enormnímu množství dovozu tabákového listí do tuzemska a do Evropy vůbec, které se po dovozu ztratí orgánům státní správy, je nařezáno a slouží k výrobě cigaret. Zajímavé je, že z jedné hromady takto připraveného tabáku jsou pak vyráběny cigarety

nejrůznějších světových značek a následně prodávány v pohraničních tržištích a stáncích nebo jsou dopravovány dále do zemí západní Evropy, ve kterých je spotřební daň ještě vyšší, nežli v České republice. Vzestup nelegální výroby cigaret v České republice nabyl největších rozměrů po vstupu ČR do EU.

Veškerá nelegální výroba cigaret probíhá za nejpřísnějšího utajení. Je dobře organizována, kontrolována a při telefonické komunikaci je užíváno zvláštních krycích hesel apod. Odhalení nelegální výroby cigaret, je obtížné a takřka vyloučeno je proniknutí do vietnamské komunity. Škody, způsobené českému státu jsou v těchto případech poměrně obtížně kvantifikovatelné, jedná se však vcelku o stamiliony korun.

7. 1. 3. Porušování práv k duševnímu vlastnictví

Především je nutné zmínit problematiku stánkového prodeje na tržištích na hranicích s Německem a Rakouskem, při kterém je nutno intenzivně porušování práv duševního vlastnictví posuzovat jako trestnou činnost (obr. č. 5.). Pro tyto nezákonné prodeje je společných několik prvků, stavebně naprosto neodpovídající prodejní místa, obvykle venkovní tržiště, tržnice či prodejní stánky, bez možnosti dodržovat základní hygienu, absence povinného označení provozoven obchodním jménem a dalšími údaji, absencí přehledu aktuálních nájemců v jednotlivých prodejních místech. Ve většině případů jsou jednotlivá prodejní místa vybavena uzávěrovým systémem tak, aby bylo možno stánek uzavřít během několika sekund a zabránit tak vstupu kontrolním orgánům. Evidentní je neochota majitelů či správců tržnice spolupracovat se státními orgány.

Obr. č. 5. Vystavené padělky textilu ve vietnamském stánku.

Co naopak v těchto prostorách funguje skvěle, je systém ochrany a včasného varování před dozorovými státními orgány. Již několik kilometrů před vlastními

prodejními místy mají prodejci dislokovány předsunuté hlídky, které monitorují veškerý provoz a tipují vozidla, která by mohla patřit kontrolním orgánům.

7. 1. 4. Porušování autorského práva

Vzrůstající trend je zaznamenán u porušování autorských práv (obr. č. 6.). Celosvětově je problém pirátství, jak je obvykle nazýván, hodnocen jako jeden z nejrozšířenějších typů současné zločinnosti. Boj proti tomuto jevu je o to obtížnější, že je často pokládán za delikt takzvaně gentlemanský, tedy že v podstatě nikomu žádná přímá škoda nevzniká, a kupující se dostane k požadované hudbě a filmům za velmi přijatelnou cenou, kterou je ochoten zaplatit, byť s vědomím, že nezakoupil kvalitní originál, ale nekvalitní padělek (přílohy č. XIII., XIV., XV., XVI.).

Obr. č. 6. Prodej padělaných CD a DVD.

Kontrolní úlohu mají celní orgány³² a Česká obchodní inspekce, jež při kontrolách zajišťují padětky a případy řeší jak v trestním, tak ve správním řízení. Příslušnými soudy jsou za výše popsané delikty vyslovovány sankce, zpravidla propadnutí věci, někdy kombinované se zákazem pobytu na příslušném místě. Zákaz pobytu zpravidla nevyřešil vůbec nic, osoba se pouze přemístila do dalšího okresu a páchala trestnou činnost dál.

³² Celní orgány zjistily v roce 2009 celkem 75 případů porušení celních předpisů u 368 případů, v nichž zajistily 40 mil. kusů cigaret a 142 tun tabáku v hodnotě 169 mil. Kč. V rámci mobilního dohledu bylo ve správním řízení zajištěno celkem 973 178 kusů zboží (zejména textil, obuv, CD, DVD) v celkové hodnotě 1,1 mld. Kč.

7. 1. 5. Dovoz levného zboží z Číny

Dovoz veškerého textilu, zejména oblečení a obuvi, ale i elektroniky a dalších produktů, je do České republiky pro Vietnamce zajišťován zločineckými čínskými gangy, které zásobují nejen teritorium České republiky, ale v podstatě celou střední a východní Evropu. Toto zboží je, dle původu, převážně dováženo z Číny, kde je tohoto zboží značný přebytek a lze ho tam ve velkém množství pořídit za minimální ceny. Zboží z Číny putuje v nákladních kontejnerech námořní cestou do západoevropských či polských přístavů a odtud do velkoskladů po celé Evropě. Tato přeprava je v podstatě nekontrolovatelná, neboť obrovské objemy zboží neumožňují detailní kontrolu každého nákladního kontejneru přesto, že se v některých přístavech, např. v Hamburku, provádějí rentgenové kontroly nákladních kontejnerů. Je-li zboží deklarováno v režimu tranzitu mimo státy Evropské unie, je většinou do těchto zemí propuštěno bez důkladnější kontroly.

Tímto způsobem se do naší republiky místo deklarovaného textilu dostávají celé nákladní kontejnery padělaných cigaret a elektroniky. Výjimkou nejsou případy, kdy se zboží po vstupu do naší republiky jakoby ztratí, aniž by dorazilo k příslušnému celnímu úřadu určenému za účelem ukončení režimu tranzitu a následnému propuštění zboží do volného oběhu. V důsledku této manipulace s dovezeným zbožím dochází k obrovským finančním ztrátám pro náš stát a současně k obrovským ziskům vietnamských a čínských zločineckých gangů na počátku obchodního řetězce.

Dále v tomto fungujícím řetězci již zisky nejsou tak vysoké a zvyšuje se riziko zabavení zboží, včetně rizika trestního stíhání. V posledních několika letech, kdy dochází k soustavnému tlaku³³ ze strany orgánů činných v trestním řízení, především Celní správy,³⁴ došlo k poklesu zájmu konečných prodejců o plagiáty značek a zboží, u nichž nelze věrohodně doložit jejich původ. Prodej tohoto zboží se přesunul mimo tržnice do pronajatých prostor především garáží a bytů, odkud je v malých počtech distribuován konečným spotřebitelům.

³³ Celní správa zavedla od roku 2008 na tržnicích v období největšího zájmu o nákup padělků, 24 hodinový dohled, vč. kontroly všech vozidel vstupujících i vystupujících z těchto prostor. Nepřetržitá přítomnost pracovníků CS značně omezila prodej i dovoz padělaného zboží na tržnice.

³⁴ V lednu roku 2008 se dostal do konfliktu s vietnamským trhovcem celník, provádějící kontrolu na tržišti ve Vojtanově. Celník bránil útěku trhovce ze stánku byl tímto napaden a skončil v nemocnici s poraněnou břišní tepnou a krčními nervy.

7. 1. 6. Daňové úniky

K dalším vysokým finančním ztrátám dochází v České republice v oblasti nezdanění zisku vietnamskými podnikatelskými subjekty, které v podstatě nelze řádně kontrolovat. Tato činnost je páchána ve všech formách stánkového prodeje a kulminuje ve velkoobchodních v Praze a v příhraničních oblastech, zejména na hranici se Spolkovou republikou Německo a Rakouskem. V předchozích letech obrovskou a v podstatě detailně nekontrolovatelnou velkou tržnicí byla známá tržnice Dragoun v Chebu³⁵ a o několik kilometrů blíže k německé hranici velkoobchodní tržnice Asia bazar v katastru obce Svatý Kříž. Přesto, že tyto dvě velké tržnice byly určeny zejména pro maloobchodní prodej německým zákazníkům a nedosahovali rozlohou, ani objemem zboží velkoobchodních v Praze a Brně, působila zde vysoce organizovaná vietnamská mafie, která měla podchyceny veškeré důležité kontakty, včetně kontaktů na státní orgány a místní samosprávu.

7. 2. Souhrnné údaje vietnamské hospodářské kriminality

2005 - 2009

Kriminalita v roce 2005³⁶ na úseku duševního vlastnictví zahrnovala oblast průmyslových práv (práv k ochranným známkám, patentům, práv k označení původu a zeměpisným označení apod.), práv k obchodnímu jménu a práv autorských. Při porušování práv k ochranné známce se jednalo zejména o záměrné neoprávněné označování zboží ochrannými známkami a o následný prodej, převážně na tržištích. Nejčastější případy porušení práv k ochranné známce Adidas, Nike a Puma. Nejvyšší výskyt byl v příhraničních oblastech, na území Plzeňského, Karlovarského, Ústeckého kraje a hl. m. Prahy (cca 70 %). U porušování autorského práva se v praxi jednalo zejména o nelegální výrobu a prodej pirátských hudebních a filmových nosičů, autorská práva jsou též porušována neoprávněným užitím filmových nebo hudebních děl při veřejných produkcích, kdy autoři neudělili souhlas s užitím. Celními orgány bylo evidováno celkem 918 (+11) případů, při nichž bylo zadrženo více než 76,8 mil. ks

³⁶ MVCR.cz [online]. 2006 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2005* (ve srovnání s rokem 2004), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2006/dokument/2005/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.

neznačených cigaret a 253,6 tun tabáku. Hlavním trendem byl částečný odklon pachatelů od pašování k nelegální výrobě plagiátů cigaret přímo na území ČR.

V roce 2006 v oblasti porušování práv k duševnímu vlastnictví došlo k dílčím změnám, a to na tržišťích v příhraničních oblastech (Rakousko, Německo) a výskytu padělků (textilní výrobky, obuv, elektronika, hodinky, filmy a hudba na DVD a CD nosičích). Internet se stal prostředkem k masovému páchání trestné činnosti porušování autorských práv. Jednalo se o sdílení a následné stahování software, filmů i hudby. Téměř ve všech případech této trestné činnosti byla zajišťována výpočetní technika. Zjištěno bylo 998 tisíc kusů zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví (667 tis. kusů v roce 2005).³⁷ Toto zboží v celkové hodnotě originálního výrobku 741 mil. Kč (733 mil. Kč v roce 2005) bylo zajištěno. Vysoce převažoval podíl audio-video produktů (83,1 %) nad textilem (13 %). V sortimentu textilu byla nejčastěji porušována práva k ochranné známce Puma, Adidas, Nike, Diesel a Diddl. Nejčastější výskyt prodeje falzifikátů byl v příhraničních oblastech, na území Plzeňského kraje (52,5 % všech 28 zjištěných kusů za ČR), Karlovarského a Ústeckého kraje (dohromady téměř 89 % kusů).

Dne 22. 5. 2006 nabyl účinnosti zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Autorský zákon obsáhnul kromě již existující skutkové podstaty neoprávněného užití autorského díla nebo jiného předmětu ochrany i nové skutkové podstaty přestupků a správních deliktů související jednak s technickými prostředky ochrany a s elektronickou informací o správě práv, jednak s právem na odměnu při opětovném prodeji originálu uměleckého díla. Podstatně zvýšeny byly pokuty za spáchání přestupků a správních deliktů.

V roce 2007 kontrolní orgány evidovaly celkem 500 (-4) případů,³⁸ v nichž zajistily 65 mil. ks (-37 mil. ks) cigaret a 696 tun (-305 tun) tabáku. Prověřováno bylo celkem 766 případů podezření ze spáchání trestného činu (-66), nejčastěji případy

³⁷ MVCR.cz [online]. 2007 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2006* (ve srovnání s rokem 2005), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.

³⁸ MVCR.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2007* (ve srovnání s rokem 2006), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2009/dokument/2008/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.

souvisely s ochranou duševního vlastnictví (485), s drogovou problematikou (124) Mobilní dohled CS při kontrolách zajistil celkem 1 749 399 kusů zboží (zejména textil, obuv, CD a DVD nosiče) v celkové hodnotě 1,42 mld. Kč. V sortimentu textilu byly nejčastěji se vyskytujícími případy porušení práv k ochranné známce Puma, Adidas, Nike a Lacoste. Nejčastější výskyt prodeje falzifikátů byl v příhraničních oblastech, a to na území Plzeňského (39,9 %), Karlovarského a Ústeckého kraje, dále pak v menším rozsahu na území hl. m. Prahy a v krajích sousedících s Německem nebo Rakouskem a také v kraji Zlínském.

Státní orgány zjistily v roce 2008 celkem 333 případů porušení celních předpisů, v nichž zajistily 71 mil. ks cigaret a 160 tun tabáku v hodnotě 395 mil. Kč. Celkem prověřovala 527 podezření ze spáchání trestného činu (-239),³⁹ nejčastěji případy porušování práv k ochranné známce (241), zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (71), nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů (67) a porušování autorského práva (67). Do vyšetřování bylo Policii ČR předáno 258 trestních spisů. Mobilní dohled CS, ve spolupráci s odborem pátrání, zajistil při kontrolách celkem 4 843 360 kusů padělaného zboží v hodnotě 3,9 mld. Kč (zejména textil, obuv, CD, DVD, cigarety a tabák). K nejčastějším případům porušování práv k ochranné známce docházelo u značek Puma, Dolce & Gabana, Adidas, Diesel, Lacoste, Nike, Gucci.

V roce 2009 kontrolní orgány zjistily celkem 368 případů, v nichž zajistily 40 mil. kusů cigaret a 142 tun tabáku v hodnotě 169 mil. Kč. O velikosti těchto akcí svědčí i potíže, které se vyskytly při samotných realizacích, spočívající mj. v uskladnění zajištěných věcí, kdy se jednalo o stovky tun cigaret a nezpracovaného tabáku, ale i vozidel. Dále bylo prověřováno 672 podezření ze spáchání trestného činu (+145),⁴⁰ nejčastěji porušování práv k ochranné známce (285), nedovolená výroba a držení OPL (102), porušení předpisů o nálepkách k označení zboží (93) a porušování autorského práva (89). Do vyšetřování orgánům Policie ČR bylo předáno 286 trestních spisů a 46 trestních spisů bylo předáno státnímu zástupci v rámci zkráceného řízení.

³⁹ MVCR.cz [online]. 2009 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2008* (ve srovnání s rokem 2007), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2010/dokument/2009/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.

⁴⁰ MVCR.cz [online]. 2010 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2009* (ve srovnání s rokem 2008), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2010/dokument/2009/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.

V roce 2010 se předpokládalo zvýšení daňové trestné činnosti, která souvisela se zvýšením spotřebních daní z tabáku a lihu od 1. 1. 2010. Určitý problém je v tom, že v novém trestním zákoníku⁴¹ není již obsažena trestná příprava k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby.

⁴¹ NOVOTNÝ, František, et al. *Trestní zákoník 2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.

8 Skupinová trestná činnost vietnamské komunity v ČR

Vietnamský organizovaný zločin je v českých odborných kruzích stále poněkud opomíjeným tématem, i přesto, že se jedná o velmi rozvinutý a nebezpečný fenomén a v současnosti nejprogresivnější druh organizovaný zločin na území ČR. Vietnamský organizovaný zločin se dosud zabývali prakticky jen M. Němec a M. Nožina, oba jej ale analyzovali v 90. letech 20. století a neexistují jiné aktuálnější ucelené informace.

ČR je organizovaným zločinem značně ohrožena především z toho důvodu, že na něj za dob socialismu nebyl brán zřetel a první útvar pro boj s touto formou, Odbor boje s organizovanou kriminalitou, vznikl teprve po revoluci počátkem 90. let minulého století. V roce 1995 vznikl Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, který nahradil Odbor boje s organizovanou kriminalitou, který kvůli napojení některých jeho vysoce postavených členů na organizovaný zločin zanikl. Vietnamci do ČR přicházeli už od 60. let 20. století a měli dostatek času se poměrně nerušeně zabydlet a rozvinout své aktivity.

Podobně jako drtivá většina zločineckých skupin i Vietnamci na našem území prodělali tzv. fázi příchodu a uchycení, slušně se etablovali a nyní se snaží kumulovat zisky a podstatným způsobem rozšiřovat a profesionalizovat své aktivity. Výzkum organizovaného zločinu lze považovat z hlediska bezpečnosti ČR za jednoznačně primární a vlastně i nezbytný.

Skupinová trestná činnost vietnamských skupin je zaměřena zejména na organizování nelegální migrace a pašování zboží, zvýšená konzumace drog ve vietnamské komunitě vedla k vytvoření sítě vietnamských dealerů drog; jejich činnost je ovlivňována Vietnamci přicházejícími ze SRN, na které jsou mnohdy vydávány mezinárodní či národní zatykače a jejichž zkušenosti jsou využívány především v oblasti vymáhání dluhů, ochrany tržnic, nátlakem na konkurenci apod., to přináší patrný posun od tzv. pouličních gangů k zakládání hlubší organizace; problémem je vzrůstající násilná trestná činnost, použití nástražných výbušných systémů, zaznamenány byly vraždy na objednávku, přetrvává trend především v provázanosti mezi vietnamskými a čínskými zločineckými skupinami, zvýšená spolupráce byla zjištěna se zločineckými uskupeními ze zemí bývalého SSSR.

Na druhou stranu se může část vietnamské komunity stát přímou či nepřímou obětí činnosti zločineckých skupin. Pro vietnamskou komunitu v ČR je v souvislosti s kriminalitou typická nedůvěra v policii a další státní orgány při řešení problémů.⁴²

8. 1. Organizovaná kriminální skupina (OKS)

Organizovaná kriminální skupina je nejčastějším typem zločineckého seskupení na našem území. Dle dostupných informací působí na území ČR přibližně dvě desítky vietnamských organizovaných kriminálních skupin na různé úrovni organizace a profesionality.⁴³ Organizovaná kriminální skupina nepokrývá všechny níže uvedené kriminální aktivity, naopak každá se specializuje na jinou nelegální činnost, i když některé aktivity (racketeering, legalizace kriminálních zisků aj.) provádějí všechny. Obvykle mají deset až dvacet členů⁴⁴ a jejich označování může být problematické. Kromě toho, že řada známých skupin se rozpadla, rozdělila nebo přejmenovala, je třeba podotknout, že organizovaný zločin je založen na maximálním utajení. Proto současné kriminální skupiny většinou nemají žádná jména, ačkoliv členové přibližně znají ty, kdo do ní patří a kde má své hranice. Zdaleka ne všechny skupiny jsou pojmenovány, často jde jen o policejní označení, či vynucený název podle hlavy skupiny.

8. 1. 1. První typ OKS - Boss

Lze rozlišit tři hlavní struktury skupin vietnamských OKS. První z nich je klasickým typem, kdy v čele skupiny stojí šéf (boss). Boss je většinou osoba, která v ČR koncem osmdesátých let dvacátého století studovala, či v průběhu první poloviny devadesátých let dvacátého století zbohatla v důsledku nekontrolovaného pašování cigaret, textilu, elektroniky a lidí. Má obvykle dva pobočníky a několik dalších

⁴² NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. I. vydání. Praha: Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-6,

⁴³ Jedná se především o informace z knih M. Nožiny a M. Němce, žádné jiné veřejně přístupné informace o struktuře vietnamských zločineckých organizací v ČR prakticky neexistují. Informace o 10-15 skupinách na území ČR pochází z konce 90. let 20. století, kdy se na našem území pohybovalo legálně asi 25000 občanů VSR: *Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2001*, on-line text (<http://www.mvcr.cz/dokumenty/migrace/2001/zprava01.pdf>). Od té doby se počet Vietnamců zvýšil více než dvakrát. Je tedy pravděpodobné, že uvedené číslo již dnes nebude aktuální.

⁴⁴ Veškeré uvedené počty členů skupin se omezují jen na pevné jádro skupiny (které vede organizaci a řídí aktivity) a stálou skupinu vojáků. Ostatní najímaní vojáci spíše zajišťují bezpečnost jejich členů, případně provádějí některé druhy špinavé práce, jako je vydírání apod. Jeden z jejich cílů je také vytvářet dojem síly celé organizace. Pokud situace vyžaduje vraždu, je najat Vietnamec z jiného města, kraje či země, protože k němu nepovedou žádné stopy (identity stálých členů kriminálních skupin jsou Policií ČR obvykle známé). Tento člověk provede svou práci, dostane zapláceno a zmizí do jiné země, kde může pracovat pro jiného Vietnamského bossa. Možnost jeho vystopování a zatčení je tak podstatně ztížena a těžko se dokazuje i samotný vztah mezi kriminální skupinou a najatým zabijákem.

řadových členů, tzv. vojáků. Členové této struktury bývají bossovi rodinní příslušníci. Velmi důležitá je skutečnost, že všichni členové skupiny se navzájem znají. To svým způsobem může usnadnit policejní práci, protože zatčení kteréhokoliv člena skupiny může teoreticky vést k rozbití celé organisované kriminální skupiny.

8. 1. 2. Druhý typ OKS - rodinný

Druhým způsobem je organisovaná kriminální skupina založená na rodinném principu, jejíž jádro se skládá výhradně z členů vlastní rodiny, kteří najímají další osoby. V čele stojí hlava rodiny a místo pobočníků zastávají členové rodiny. Rodinní příslušníci většinou nepřišli do ČR ve stejnou dobu jako zakladatel. Přišli až poté, co zakladatel v zemi vybuodoval jisté zázemí. Zakladatel se zároveň často podílí i na procesu imigrace rodinných příslušníků. Nejužší jádro skupiny je založeno na rodinných vztazích. Pobočníci, zpravidla synové, pak řídí na základě zakladatelových požadavků aktivity vojáků. Důležitý je v tomto případě poznatek, že šéf skupiny se neseťkává s nejnižším článkem. Potenciální rozkrytí celé organisované kriminální skupiny je pak podstatně ztíženo, navíc pobočníci se zpravidla nepodílejí přímo na trestné činnosti. Vojáci jsou však zaměstnáváni buď dlouhodobě, nebo se přímo jedná o stálé členy skupiny, takže tato do velké míry rigidní struktura může být za určitých podmínek relativně snadno rozkryta.

8. 1. 3. Třetí typ OKS - manažerský

Zatímco výše uvedené dva druhy struktur bychom mohli charakterizovat jako mafiánský typ organizace, posledním druhem organisované kriminální skupiny je struktura moderní, tzv. manažerský typ. Organizované kriminální skupiny mafiánského typu obvykle zavádějí nějaké vlastní identifikační znaky, symboly, označení či jména skupin. Jakmile začnou se snahami vystupovat mimo podsvětí a pokoušejí se převádět své aktivity spíše na manažerský typ organizace, jsou tyto identifikační znaky na obtíž. Nutností OKS je pracovat v maximálním utajení. Jak bylo uvedeno výše, moderní organisované kriminální skupiny nemají ani jména a z bezpečnostních důvodů nezavádějí ani jiné identifikační znaky.

Zakladatel třetího druhu struktury organisované kriminální skupiny má svého zástupce, který najímá spolupracovníky, a tito dále najímají a řídí členy skupiny. Tentýž šéf a jeho zástupce dále najímají řídicí strukturu, tj. jednotlivé členy řídicí konkrétní

zločinecké buňky k dalším zločineckým aktivitám.⁴⁵ Kontakty na tyto zločinecké buňky mohou být dle potřeby ukončovány a obnovovány, resp. přesouvány na jiné buňky. Tento druh organisované kriminální skupiny je nejnebezpečnější, protože zde neexistuje pevná struktura, která by usnadňovala infiltraci bezpečnostních složek. Kromě řídicí struktury (obvykle 1-3 lidé) a zástupce, neví nikdo z členů, pro koho pracuje. V souvislosti s kvalitativním rozvojem vietnamských kriminálních aktivit je právě tato moderní struktura organisovaná kriminální skupina nejčastější.

Pokud je tato kriminální skupina dostatečně známá a silná, přicházejí obchodníci sami s žádostí, aby mohli provozovat svou živnost a vyjednávat výši pravidelného výpalného, neboť ví, že dříve nebo později by daň stejně museli zaplatit.

Některé kriminální skupiny jsou utvořeny také na základě regionálního původu členů skupiny, jiné na rasovém původu či části země, ze které emigrovali. Tak lze kriminální skupiny v ČR rozdělit na organizace místní, které vznikly na území České nebo Slovenské republiky, organizace ze západních zemí Evropy a organizace z východu, především z Ruska, Ukrajiny, Maďarska apod., ne však přímo z Vietnamu. Ačkoliv se některé organisované kriminální skupiny označují podle vietnamského regionálního původu samotných jejich členů, nikdy nejsou rozděleny podle původu celé organisované kriminální skupiny.⁴⁶

Příkladem vietnamské organisované kriminální skupiny západního původu je skupina Černého Sona, která na území ČR pronikla z Německa. Měla asi deset členů a nespécializovala se pouze na jedinou činnost. Angažovala ve většině aktivit typických pro vietnamský organisovaný zločin. Černý Son byl na konci 90. let uvězněn, část členů skupiny se včlenila do jiných gangů a část pokračuje v činnosti pod jiným jménem. Tuto skupinu můžeme zařadit mezi organisovanou kriminální skupinu, protože se v právě v tomto stádiu rozpadla a již neměla možnost se dostat do vyšší třídy. Mezi další OKS operující v ČR patří například skupina Khac Duna, seskupení Xuan-Son operující v Brně nebo různé skupiny tzv. Viet Chingů (etnický Číňan narozený na území Vietnamské socialistické republiky).⁴⁷

⁴⁵ Viz Němec, M., : *Mafie a zločinecké gangy*, Praha, Eurounion 2003, s. 76.

⁴⁶ Policie ČR označuje jednu z vietnamských OKS na území ČR jako skupinu „Střední Vietnam“. Tato skupina byla založena na území ČR a všichni její členové pocházejí ze středního Vietnamu, ač nebyla ve Vietnamu založena.

⁴⁷ NOVOTNÝ, G., Blog.iDNES.cz [online]. *Vietnamský organizovaný zločin v České republice* 3. 2. 2011 [cit. 2011-02-15]. Společnost. Dostupné z WWW: :<<http://georgenovotny.blog.idnes.cz/>>.

8. 1. 4. Respektovaný muž

Státní orgány se při jednáních s Vietnamci často setkává s tvrzením typu „my si ten problém vyřešíme sami mezi sebou“. Ve většině případů je to i pravda. Mechanismus řešení vzniklých obtíží je zpravidla následující. Poškozený se obrátí s žádostí o pomoc na respektovaného muže v asijské komunitě, nemusí to být vždy Vietnamec, ale může jít o bosse čínské triády. Ten spor dohodou nebo silovým nátlakem zlikviduje a za to získává vděčnost, zpravidla vyjádřenou penězi či službami. Arbitr může kdykoliv požádat postiženého o protislužbu a očekává, že mu bude vyhověno. Právě tyto vazby vzájemné solidarity jsou jedním z hlavních stmelujících prvků ve vietnamských komunitách a rovněž důvodem angažování vietnamských emigrantů, původně bez kriminální minulosti v ilegálních aktivitách. Odmítnutí protislužby respektovanému muži nebývá časté.

Stát se respektovaným mužem není otázka pouze peněz a majetku. Takový člověk musí mít skutečnou moc, aby dokázal i za použití násilí prosadit svoji autoritu. To bývá důvodem jeho kontaktů s kriminálním podsvětím, mezi jehož příslušníky si najímá pěšáky pro špinavou práci. Je to mnohem levnější a bezpečnější nežli zaměstnávat lidi tohoto typu trvale. Je to i jeden z důvodů, proč respektovaný muž může ve své osobě spojovat rysy váženého příslušníka vietnamské komunity a způsoby jednání kriminálního bosse. V relativně mladých vietnamských komunitách v postkomunistických zemích role vymahačů práva dnes často plní i bossové podsvětí, jimž poškození platí za ochranu. V těchto spletitých vztazích je nutné hledat i kořeny tolerance příslušníků vietnamské komunity vůči kriminálním delikventům a příslušníkům násilnických gangů. Vietnamské komunity se záhy začaly uzavírat do sebe a žít si svým vlastním životem. V jejich prostředí brzy začaly vznikat první kriminální sítě angažující se ve vydírání a násilné trestné činnosti, obchodu s pašovaným zbožím, drogami aj.⁴⁸

48 NĚMEC, M., *Organizovaný zločin: Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. I. vydání. Praha: Naše vojsko, 1995. 224 s. ISBN 80-206-0472-3.

8. 2. Zločinecké organizace

8. 2. 1. Organizovaný zločin

Ve své podstatě je organizovaný zločin systémem nadřazenosti a výlučnosti, kdy jediným cílem je podmanění, ovládnutí a manipulace. Jeho ideologií je váha a síla peněz a z nich vyplývající moc, prosazovaná vlastními zákony, pravidly a prostředky. Ve své vysoce organizované formě vytváří pevnou hierarchickou strukturu a zcela ignoruje nebo si masivní korupcí a vydíráním přímo kupuje zákony a instituce státu. Vládou peněz, výlučností, často mezinárodním charakterem a brutalitou, představuje organizovaný zločin vážné bezpečnostní riziko, které ohrožuje politickou i ekonomickou stabilitu demokratických zemí. Na rozdíl od terorismu organizovaný zločin velmi dbá, aby jeho aktivity probíhaly skrytě, nepozorovaně, mimo jakoukoliv publicitu. Za ideální proto považuje stav, kdy se lidé podprahově, instinktivně bojí a místo násilí stačí použít jen výhrůžky.

K dosažení svého cíle, v podobě ekonomické či politické moci, zneužívá organizovaný zločin otevřenost demokratické společnosti. Jeho důležitým terčem jsou např. hospodářské a obchodní struktury, které napadá zakládáním zdánlivě legálních společností. Úsilí zabydlet se v ekonomické oblasti vydatně napomáhá početná síť spolupracujících subjektů, které za úplatu poskytují informační a vlivnou podporu. Důležité postavení zaujímají tzv. kontaktéři, kteří disponují speciálními znalostmi a množstvím osobních vazeb.

Neméně intenzivně se organizovaný zločin snaží infiltrovat do moci zákonodárné, výkonné a soudní. Za nejnebezpečnější lze považovat snahu organizovaného zločinu pronikat do policie a justice, a tak narušovat nebo zcela paralyzovat jejich fungování. Ignorování a přehlížení snah organizovaného zločinu by proto mohlo vést i k proměně volné soutěže politických stran, jako jednoho ze základních principů fungující demokracie, v dokonale manipulovaný, zcela formální proces s předem dohodnutým výsledkem.

Zdrojem peněz, o které organizovaný zločin opírá svoji vládu ekonomické moci, jsou všechny nelegální aktivity, které přinášejí zisk. Především obchod s narkotiky, zbraněmi, nelegální migrace, prostituce, vydírání, krádeže aut apod.

8. 2. 2. Vietnamské gangy

Dalším zdrojem nelegálních zisků vietnamských zločineckých gangů je pašování cigaret, které se do naší republiky pašují buď již s nalepenými tabákovými nálepkami, nebo se tyto tabákové nálepky nalepují dodatečně v tuzemsku. U některých případů pašování cigaret z Číny, kdy nákladní kontejner je do tuzemska dopraven z přístavu v Hamburku, nebo u nelegálních zásilek cigaret z Ukrajiny, dovážených k nám silniční nákladní dopravou přes Slovenskou republiku, byla zjištěna účast celních orgánů České republiky při jejich propuštění do volného oběhu tím způsobem, že zboží je deklarováno jako textil. Stále častěji dochází k výrobě padělaných cigaret na území ČR.

Pokud jde o případy neoprávněného podnikání vietnamských zločineckých gangů v České republice, ty souvisí zejména s provozem speciálních vietnamských barů (tzv. Karaoke) zřizovaných v určité části soukromého objektu jejich provozovatele. Tyto vietnamské bary plní účel místa setkání osob vietnamské komunity, jsou zde k dispozici nápoje různého druhu a v některých těchto barech pracují i vietnamské prostitutky. K návštěvníkům patří zejména vietnamští zbohatlíci a různé zločinecké struktury od středních článků až po příslušníky pouličních gangů, tzv. vojáky. Běžní trhovci na tyto požitky nemají zpravidla volný čas ani peníze. Je zjištěno, že na těchto setkáních jsou distribuovány a konzumovány drogy a tak se z Karaoke barů stávají tzv. "lehárny".

8. 2. 3. Drogy

Drogová kriminalita se ve vietnamské komunitě počala objevovat v posledních sedmi letech a od té doby dochází k nárůstu drogově závislých osob v komunitě. To vedlo určité vietnamské zločinecké struktury k postupnému vybudování distribučních sítí takřka ve všech oblastech, kde vietnamská komunita působí. Činnost vietnamských distribučních skupin spočívá především v distribuci heroínu a pervitinu k cílovým uživatelům, kterými jsou z 95 % výhradně Vietnamci a Číňané. Zdrojem těchto drog jsou pro vietnamskou komunitu žijící u nás zejména ruskojazyčné zločinecké gangy a gangy albánské. Na české překupníky drog se Vietnamci obracejí pouze výjimečně, neboť se bojí dekonspirace a s ní spojeného rizika.

Tab. č. 13. Rozdělení drogových pachatelů podle státní příslušnosti 2006-2010⁴⁹

	2006	2007	2008	2009	2010
Vietnam	33	29	131	131	204
Slovensko	22	21	25	25	27
Nigerie	5	12	20	20	17
Srbsko	1	4	6	6	13
Polsko	4	3	4	4	12

8. 2. 3. 1. In-doorové pěstírny

Na území ČR byl zaznamenán v posledních letech mimořádný nárůst in-doorových pěstíren, jde o průmyslové pěstování, rostliny cannabis sativa - konopí seté. Pěstitelé konopí využívají ke své činnosti různorodé objekty. Pronajímají si k tomuto účelu jednak rodinné domky a vily, skladovací prostory, zemědělské objekty a další haly, stodoly, bývalé průmyslové objekty a výrobní haly, skleníky, ale i panelákové byty. Objekt určený k pěstování konopí k této činnosti se přizpůsobí stavebními úpravami, které mnohdy radikálně a nenávratně objekt znehodnotí. V místnostech, pro znásobení tepla sálaného z několikasetwattových zářivek oblepenými aluminiovou folií, se může nacházet až několik set kusů rostlin konopí. Každá rostlina je v samostatném květináči zavlažována systémem, kterým se kromě vody k rostlinám dostávají i živné roztoky. Rostlinám se záměrně rozsvěcuje a zhasíná světlo v určitých periodách tak, že rostliny konopí dozrají do stadia květenství (nejvhodnější stadium pro sklizeň, kvůli vysokému obsahu THC⁵⁰ v květech) za 3x kratší dobu, než v běžných venkovních podmínkách. Obsah THC v takto vypěstovaných rostlinách může dosahovat až 20% (obr. č. 7). Rostliny konopí tak mohou vyrůst během jednoho běžného vegetativního období až 3x! Náklady na vybudování in-doorové pěstírny (stavební práce, světelné zdroje, zavlažovací systémy, sazenice, hnojivo atd.) jsou pokryty ziskem z prodeje již první „sklizeň“. Výnosy z dalších sklizní konopí a z něj vyrobené marihuany jdou již k pěstitelům. Zisky z prodeje takto vypěstovaného konopí (marihuany) jsou enormní. V tuzemsku se 1kg marihuany/sušiny prodává v ceně kolem 60.000,- Kč a v zahraničí je to až 4.000,-€/1kg.

⁴⁹ Policie.cz : *Výroční zpráva NPC* [online]. 2006 [cit. 30. 03. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

⁵⁰ THC je hlavní psychoaktivní látkou pryskyřic, přisuzuje se mu 75 - 100 % psychických účinků. Jeho množství v rostlině kolísá takřka od nuly až po 95 % z obsažených kanabinoidů. Marihuana připravená z velmi kvalitního konopí a velice pečlivě pěstovaná pod lampou hydroponicky, může mít kolem 12% THC v sušině.

Obr. č. 7. Odhalená vietnamská in-doorová pěstírna.

V ČR se tímto způsobem pěstování konopí zabývají především občané Vietnamu (až z 80%), kteří se donedávna zabývali jinou ilegální trestnou činností, zejména nelegální výrobou cigaret, paděláním kolkových známek apod. Hierarchie pěstitelů je specifická. Přímo v pěstírně se zdržují podřadní pěstitelé, většinou jde o Vietnamce zdržující se v ČR ilegálně, či Vietnamce stíhané a hledané pro jinou trestnou činnost. „Zahradníci“ (osoby, které se starají o zdárný průběh pěstebního cyklu konopí) se zdržují v pěstírně po celou dobu vegetativního období rostlin a to i v několika cyklech za sebou. Rostliny zalévají, obhospodařují a hlavně hlídají samotnou pěstírnu. Nejen kvůli dozoru nad průběhem vegetačního života rostlin, ale i kvůli nebezpečí jejich krádeže či krádeže sklizně jinými skupinami pěstitelů a dealerů. Tito „zahradníci“ navštěvují v místě pěstírny jiní Vietnamci, kteří dovážejí sazenice rostlin, hnojivo a jídlo pro dělníky. Jiní Vietnamci si do pěstírny přijíždějí pro sklizeň, kterou následně distribují. Zřídka kdy se tyto lidé navzájem vůbec znají. Z pohledu státních orgánů je velmi složité při odhalení pěstírny tento spletenec rozkrýt a jednotlivé pachatele trestně stíhat jako organizovanou skupinu.

S pěstírnami konopí je však spojeno i několik dalších rizik. Jak je výše uvedeno, pro pěstování rostlin je potřeba vysoká intenzita osvětlení, takže se pachatelé velmi často nelegálně připojují k elektrické rozvodné síti (příloha č. XVIII., XIX, XX.) Roste tak riziko požáru nebo smrti elektrickým proudem i pro okolní obyvatele. Vysoká vlhkost a teplota provázející pěstování konopí způsobují, že dům či byt se stávají neobyvatelnými. Pokud nedojde k nákladné rekonstrukci objektu, jeho hodnota a prodejní cena takto využívané nemovitosti rapidně klesá.

Tab. č. 14. Zajištění opiátů a pěstíren v rozmezí let 2005 - 2010⁵¹

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Cannabis (g)	103 337	108 352	122 124	392 527	171 800	277 988
Cannabis rostliny (ks)	1 780	2 276	6 992	25 223	33 427	64 904
Hašiš (g)	4 625	446	387	697	12 499	9 354
Pěstírna	11	17	34	79	84	145

V době psaní této bakalářské práce jsem se zúčastnila ve spolupráci s NPC zásahu proti nelegální pěstírně konopí u osoby české národnosti. V objektu zásahu bylo zajištěno značné množství komponentů pro výstavbu a provoz několika pěstíren. Největším překvapením pro mne však bylo, že na zajištěných pytlích substrátu a organických hnojivech bylo jejich použití uvedeno nejen v běžných evropských jazycích, ale i v asijském jazyce a to ve vietnamštině.

8. 2. 4. Obecná kriminalita

V oblasti obecné kriminality páchají vietnamské zločinecké gangy v České republice zejména trestné činy vydírání, omezování osobní svobody, úmyslné ublížení na zdraví, loupeže a vraždy s cílem získání dostatečných finančních prostředků k uspokojení jejich rostoucích životních potřeb, včetně potřeb osob drogově závislých. Tyto trestné činy jsou páčány zejména pouličními vietnamskými zločineckými gangy a často i na zakázku třetího subjektu pod záminkou vymáhání neexistujících dluhů. K usmrcení vietnamských osob při této činnosti dochází zpravidla pouze v souvislosti s excesy v rámci nezákonných jednání směřujících k trestným činům loupeže či vydírání.

Z doposud objasněných případů trestných činů vraždy, včetně jejich pokusů, lze mít za to, že pouze asi pět vražd bylo v této komunitě spácháno pachatelem tzv. na zakázku. V této souvislosti se však členové (vojáci) vietnamských zločineckých gangů dopouštějí i dalších trestných činů, zejména případů nedovoleného ozbrojování, maření výkonu úředního rozhodnutí, poškozování cizí věci a krádeží.

V souvislosti s podnikatelskou činností vietnamské komunity jsou taktéž páčány různé podvody související s převodem majetku nebo se zprostředkováním

⁵¹ Policie.cz : Výroční zpráva NPC [online]. 2005 [cit. 30. 03. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

telefonních hovorů do zahraničí, ke kterémuž účelu jsou vietnamskými gangy zřízeny tzv. černé ústředny.

8. 2. 5. Zločinci a mafie

Zločinci a mafie to jsou termíny, které česká veřejnost v souvislosti s vietnamskými imigranty vyslovuje velmi často. Drtivá většina příchozích Vietnamců u nás hledá možnosti slušného života a lepší budoucnosti pro sebe a své rodiny. Bylo by však neracionální fenomén vietnamského zločinu, především jeho organizovaných forem, přezírat. Mezinárodní vietnamské podsvětí zapustilo v České republice kořeny a s místní emigrantskou komunitou žije ve svérázné predátorské symbióze.

Od roku 1993, kdy ve skupinách organizovaného zločinu na území České republiky je pravidelně zjišťován podíl domácího a mezinárodního prvku, mírně převažuje mezinárodní prvek nad domácím. Účast českých občanů je však dosti významná. V podstatě hned, po etablování organizovaného zločinu u nás, bylo kolem jedné čtvrtiny ryze českých skupin. Z cizinců jsou v organizovaném zločinu na území České republiky nejvíce zastoupeni Ukrajinci, Vietnamci, Albánci, Rusové, Číňané.⁵²

V období 1993-2004 patřili trvale mezi nejrozšířenější formy činnosti zločineckých skupin krádeže automobilů, organizování prostituce, od roku 1994 výroba, pašování a distribuce drog. V letech 1996 a 1997, 2002 a 2004 daňové, úvěrové, pojistné a směnečné podvody, občas se těsně za nejrozšířenějšími formami objevila značně kolísající korupce. V letech 1998-2004 vylétla mezi nejrozšířenější činnosti organizovaných zločineckých skupin nelegální migrace, nelegální výroba a pašování cigaret.⁵³

Zvýšila se organizovanost, vyskytuje se více hospodářské trestné činnosti, podvodů, více korupce. Došlo k výraznému nárůstu bohatství u skupin a k rozdělení trhu. Organizovaný zločin má dokonalejší technické prostředky, více využívá Internet. Zisky se legalizují v legálním podnikání. V souvislosti s tím působí organizovaný zločin vyšší škody a má horší dopady na ekonomiku.

⁵² CEJP, M. a kol.: *Výzkum organizovaného zločinu v ČR II*. I. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 118 s. ISBN 80-86008-72-X

⁵³ CEJP, M., *Výzkum organizovaného zločinu v České republice*. Kriminalistika, 2004, roč. 37, č. 3, s. 169-176. ISSN 1210-9150

9 Rozbor a analýza kvantitativních ukazatelů

9. 1. Cizinci, národnostní menšiny a lokální integrace.

Dle odhadů Českého statistického úřadu, žije v současné době na území České republiky asi 58 tisíc Vietnamců. Pokud však zohledníme i odhady nelegálních imigrantů, pohybují se odhady počtu Vietnamců na našem území zhruba kolem 90 tisíc. Tato početná komunita není v současné době státem uznávanou menšinou a nemá ani významnou politickou reprezentaci.

V obecné rovině je menšina relativně dobře vymezená skupina lidí, jež se odlišuje od většinové společnosti. Je tedy celkem zřejmé, proč dochází v běžném povědomí k záměně či spojení cizinců a národnostních menšin.

9. 1. 1. Etnická menšina

Etnická menšina je taková menšina, jež se od většinové společnosti odlišuje etnickými znaky, obvykle se vymezuje na základě jazyka a kultury. Národnostní menšina v širokém slova smyslu je úředně uznávanou etnickou menšinou, v užším slova smyslu se však jedná o jednoznačně legislativně vymezený pojem, který je v rámci českého práva definován Zákonem o právech příslušníku národnostních menšin (273/2001 Sb.). Zákon stanoví, že národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmu jejich společenství, které se historicky utvořilo. Status menšiny byl prozatím přiznán dvanácti menšinám: bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské a ukrajinské.⁵⁴

Z výčtu je patrné, že jde o tradiční menšiny dlouhodobě historicky usazené na území státu. Je zřejmé, že agenda spojená s národnostními menšinami se významně liší od agendy spjaté s cizinci a programem jejich integrace. Je zde zásadní rozdíl v právním

⁵⁴ Česko. Zákon č. 273, o právech příslušníku národnostních menšin a o změně některých zákonů. In •*Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, 104, 273, s. 6461-6464.

postavení národnostních menšin, jejichž definice je postavena na českém občanství jejich členů.

9. 1. 2. Cizinci

Cizinci jsou z pohledu práva občany jiných států dlouhodobě či trvale pobývajících na území republiky. Problém integrace cizinců, ač do sebe může zahrnout i otázku národnostních menšin, se podstatně liší od programu podpory národnostních menšin a nemůže být na tento program redukován. Cizinci čelí specifickým problémům, jež jsou pevně spjaté s jejich právním i sociálním postavením, nehledě na předsudky majoritní společnosti.

Na rozdíl od cizinců představují národnostní menšiny uskupení lidí, kteří jsou již relativně integrováni do prostředí České republiky a to jak na legální úrovni (české občanství), tak na úrovni kulturní a sociální. V mnoha případech a z velké části jde o potomky dlouhodobě v Čechách usazených menšin Slováků, Poláků, Němců, Romů, Rusínů a z části též Ukrajinců. Dále úspěšně integrované skupiny v Čechách pobývající více než jednu generaci Řeků, či o Čechům kulturně velmi blízká etnika Slováků, Poláků, Němců, u nichž lze předpokládat relativně rychlou a bezproblémovou integraci, jaká je v současnosti v České republice vyžadována. Z rozdílných postavení cizinců a národnostních menšin vyplývají jejich odlišné potřeby podpory a odlišné politiky.⁵⁵

Tab. č. 15. Počet cizinců na území ČR 2004-2009⁵⁶

Cizinci/rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ukrajina	78 263	87 789	102 594	126 721	131 927	131 932
Slovensko	47 354	49 446	58 384	67 889	76 034	73 446
Vietnam	34 179	36 833	40 779	51 101	60 255	61 115
Rusko	14 747	16 273	96 66	23 278	27 084	30 297
Polsko	16 265	17 810	18 894	20 601	21 710	273

⁵⁵ SRB, J., Bartoňková, M., et al Český statistický úřad: Ročenka. In *Ročenka Statistického úřadu ČR*. 2010. Praha: Nakladatelství SCIENTIA, 2004-2010. s. 400

⁵⁶ Nejčastěji zastoupené národnosti v ČR k 30. 9. 2009.

Cizincův status upravuje cizinecký zákon⁵⁷, jenž rozlišuje několik druhů pobytu: krátkodobé vízum do 90 dnů, vízum k pobytu nad 90 dní, dlouhodobý pobyt a pobyt trvalý. Zvláštní možností jak trvale pobývat na území České republiky je azyl, tedy mezinárodní ochrana, jejíž poskytnutí upravuje azylový zákon. Krátkodobé (tzv. turistické) vízum do 90 dnů opravňuje cizince cestovat po zemích Schengenského prostoru, aniž by musel žádat o vstupní víza do dalších zemí, cizinec však při krátkodobém pobytu nemůže podnikat ani být zaměstnán. Být zaměstnán či podnikat může cizinec na základě víza k pobytu nad 90 dní, na základě dlouhodobého (do 6 měsíců) či trvalého pobytu.⁵⁸ Vízum nad 90 dnů a dlouhodobý pobyt jsou úzce navázány na účel pobytu (zaměstnání, podnikání, studium, sloučení rodiny apod.), jehož vypršení vede automaticky k zahájení administrativní procedury, na jejímž konci je povolení k pobytu zrušeno. O povolení k trvalému pobytu může cizinec zažádat po 5 letech nepřetržitého pobytu v České republice nebo jako příbuzný občana České republiky, od 1. ledna 2009 s nově ustavenou podmínkou znalosti češtiny, jež se ověřuje prostřednictvím jazykové zkoušky.⁵⁹

9. 2. Osoby stíhané, obžalované a odsouzené

Počty stíhaných a obžalovaných osob, osob vyřizených ve zkráceném přípravném řízení a osob, na které byl podán návrh na potrestání, jsou zpracovány ze statistických listů trestních, které vyplňují okresní, krajská a vrchní státní zastupitelství. Statistický list trestní se vyplňuje ke každé známé osobě zapsané v rejstříku pro dozor v trestním řízení a dozor ve zkráceném přípravném řízení.

U podmíněně zastaveného řízení se statistický list trestní vyplňuje až po právní moci rozhodnutí podle § 308 trestního řádu.⁶⁰ V případech, kdy došlo k řízení ve věci,

⁵⁷ Česko. Novela č. 427/2010, zákona o pobytu cizinců na území České republiky: zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *•Sbírka zákonů, Česká republika, 30. 12. 2010.*

⁵⁸ Novela č. 427/2010 Sb., od 1. 1. 2011, je cizinec povinen se osobně dostavit na určené regionální pracoviště ministerstva vnitra k pořízení biometrických údajů (zobrazení obličeje a otisky prstů), a to do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území

⁵⁹ *Usnesením vlády České republiky* ze dne 14. května 2008 č. 538 byl schválen „Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu“. Od 1. ledna 2009 musí cizinci k žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu předložit osvědčení o znalosti českého jazyka na úrovni A1 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Zkoušku hradí stát, v případě neúspěchu si další pokusy hradí cizinec. Cizinec si za účelem vykonání bezplatné zkoušky na přepážce detašovaného pracoviště odboru azylové a migrační politiky MV ČR vyzvedne poukaz, který po úspěšném absolvování zkoušky potvrzený vrátí zpět detašovanému pracovišti; v roce 2009 bylo vydáno celkem 4 716 poukazů. Nejvíce poukazů bylo vydáno žadatelům z Ukrajiny (71% z vydaných poukazů), což koresponduje s největším počtem podaných žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu. Stejně tak je tomu u dalších státních příslušníků třetích zemí, jimž byly poukazy vydány.

⁶⁰ Česko. Zákon o trestním řízení soudním. In *•Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, 66, 141, s. 87-224.*

v níž nebyl zjištěn pachatel (podezřelý), se statistický list nevyplňuje. Statistický list se vyplňuje podle obsahu spisového materiálu shodným způsobem na všechny osoby bez ohledu na způsob vyřízení věci.

Počty odsouzených osob jsou zpracovány ze statistických listů trestních, které vyplňují okresní a krajské soudy.⁶¹ Statistický list trestní se vyhotovuje ihned po právní moci rozhodnutí ve věci, a to o každé osobě samostatně. U podmíněně zastaveného řízení se statistický list trestní vyplňuje až po pravomocném rozhodnutí soudu podle § 308 trestního řádu. Je-li odsouzený uznán vinným ze spáchání více trestných činů, uvádí se v těchto přehledech označení nejzávažnějšího z nich.

9. 3. Statistická data za období 2005 – 2009

Stíháno – počet osob, kterým bylo sděleno obvinění podle § 160 trestního řádu (doručeno, vyhlášeno) ve sledovaném roce.

Obžalováno – počet osob, na které byla ve sledovaném roce u soudu podána obžaloba podle § 176 trestního řádu.

Zkrácené řízení – počet osob, u kterých bylo ve sledovaném roce ukončeno zkrácené přípravné řízení dle § 179a trestního řádu.

Návrh na potrestání – počet osob, na které byl soudu podán návrh na potrestání dle § 179c trestního řádu.

Odsouzená osoba – osoba, proti které byl vydán soudem odsuzující rozsudek a nabyl právní moci.

Tab. č. 16. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2005

Státní občanství	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené řízení	Navrženo na potrestání	Odsouzeno
Ukrajina	526	469	858	821	1 164
Slovensko	1 160	971	448	439	1 132
Vietnam	427	360	109	107	368
Rusko	111	87	54	52	111
Polsko	187	127	71	71	183
Cizinci celkem	-	-	-	-	-
Česko	89 288	75 861	18 773	18 569	68 443

⁶¹ Česko. Zákon o státní statistické službě. In •Sbírka zákonů, Česká republika. 1995, 19, 89, s. 994-1004

V České republice bylo podle údajů státních zastupitelství a soudů v roce 2005 stíháno 89 288 osob, obžalováno bylo 75 861 osob a pravomocně odsouzeno 68 443 osob. V tomto roce statistický úřad nevykazoval zvláště cizince.

Tab. č. 17. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2006

Státní občanství	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené řízení	Navrženo na potrestání	Odsouzeno
Slovensko	1 112	988	819	800	1 300
Ukrajina	453	390	646	634	965
Vietnam	421	352	156	155	389
Rusko	101	88	88	88	140
Polsko	143	115	108	106	190
Cizinci celkem	3 074	2 659	2 320	2 278	4 017
Česko	79 119	67 818	25 825	25 125	65 428

V České republice bylo podle údajů státních zastupitelství a soudů v roce 2006 stíháno 82193 osob, z toho 3 074 cizinců (3,7 %). Obžalováno bylo 70447 osob, z nich 2 659 cizinců (3,8 %), a pravomocně odsouzeno 69 445 osob, z toho 4 017 cizinců (5,8 %) všech odsouzených.

Tab. č. 18. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2007

Státní občanství	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené řízení	Navrženo na potrestání	Odsouzeno
Slovensko	1 385	1 217	1 148	1 125	1 889
Ukrajina	536	483	805	796	1 077
Vietnam	458	379	172	171	433
Rusko	97	81	85	84	137
Polsko	213	191	149	136	242
Cizinci celkem	3 461	2 999	2 925	2 865	4 690
Česko	75 084	64 187	32 331	31 177	71 038

V České republice bylo podle údajů státních zastupitelství a soudů v roce 2007 stíháno 78 545 osob, z toho 3 461 cizinců (4,4 %). Obžalováno bylo 67 186 osob, z nich 2 999 cizinců (4,1 %), a pravomocně odsouzeno 75 728 osob, z toho 4 690 cizinců (6,2 % všech odsouzených)

Tab. č. 19. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2008

Státní občanství	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené řízení	Navrženo na potrestání	Odsouzeno
Slovensko	1 475	1 304	1 319	1 283	2 368
Ukrajina	504	444	803	791	1 025
Vietnam	551	482	190	485	487
Rusko	77	61	65	64	121
Polsko	218	187	167	163	299
Cizinci celkem	3 699	3 243	3 166	3 105	5 498
Česko	70 026	59 836	33 519	32 262	70 263

V České republice bylo podle údajů státních zastupitelství a soudů v roce 2008 stíháno 73 725 osob, z toho 3 699 cizinců (5 %). Obžalováno bylo 63 079 osob, z nich 3 243 cizinců (5 %), a pravomocně odsouzeno 75 761 osob, z toho 5 498 cizinců (7 % všech odsouzených).

Tab. č. 20. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2009

Státní občanství	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené řízení	Navrženo na potrestání	Odsouzeno
Slovensko	1 131	980	1 609	1 543	2 238
Ukrajina	438	393	907	885	1 036
Vietnam	552	491	247	238	486
Rusko	93	57	92	87	117
Polsko	138	111	220	215	318
Cizinci celkem	3 699	3 243	3 166	3 105	5 498
Česko	54 469	46 818	51 779	49 427	68 459

V České republice bylo podle údajů státních zastupitelství a soudů v roce 2009 stíháno 73 725 osob, z toho 3 699 cizinců (5 %). Obžalováno bylo 63 079 osob, z nich 3 243 cizinců (5 %), a pravomocně odsouzeno 75 761 osob, z toho 5 498 cizinců (7 % všech odsouzených).⁶²

⁶² Pramen: *Ministerstvo spravedlnosti ČR podle statistických listů státních zastupitelství a soudů ČR*, Český statistický úřad, Údaje čerpány ze statistických listů doručených MSp ve sledovaném roce.

10 Závěr

Prvotním cílem této práce bylo teoretickým způsobem rámcově analyzovat za pomoci užití kvantitativních ukazatelů stav a perspektivy vývoje legální a ilegální migrace vietnamské minority zjistit, zda jde o vzrůstající nebo klesající jev. Počet legálních, ale i nelegálních migrantů má za sledované období vzestupnou tendenci, následkem čehož se zvyšují ekonomické dopady tohoto fenoménu. V oblasti trvalých a dlouhodobých pobytů cizinců má počet migrantů za sledované období vzestupnou tendenci. Jedním z nejvýznamnějších důvodů byl vstup ČR do Schengenského prostoru. Vzhledem k poloze ČR, došlo oproti rokům 2005 až 2007 k poklesu nelegálních migrantů, kteří byli zpravidla zjišťováni okolními státy Schengenského prostoru. Nicméně po vstupu ČR do Schengenského prostoru (27. prosince 2007) je v porovnání roku 2008 s rokem 2009 patrný nárůst odhalených nelegálních migrantů. Ze statistických údajů lze dovodit, že vietnamská legální či nelegální migrace má rok od roku vzrůstající tendenci.

Dalším cílem práce bylo determinovat, jakého druhu trestné činnosti se vietnamské osoby usídlené na českém území dopouštějí nejčastěji. Vietnamci v Česku především podnikají v oblasti obchodu. Většina má potíže se plynně česky domluvit, jsou uzavření a žijí vlastně tak trochu mimo českou společnost. Kontakty s majoritní společností mají především obchodní charakter.

Hospodářské trestné činy páchané vietnamskou komunitou souvisejí především s obchodními aktivitami Vietnamců, které jsou na našem území spojeny převážně s prodejem nekvalitního, ale prestižními značkami označeného textilu, obuvi, elektroniky, CD a DVD nosiči, videokazet, alkoholu a cigaret, které jsou prodávány formou stánkového prodeje takřka ve všech výhodných lokalitách ČR. Odhalování a dokazování hospodářské kriminality je velice nesnadné. Tato skutečnost závisí na spletitosti vztahů v hospodářské oblasti, její problematika se zásadně liší od problematiky tradičních kriminálních deliktů. Trestná činnost je páchána vysoce odborně. Mnohdy je využíváno zejména nedostatků v legislativě, její nejednoznačnosti a neúplnosti. Jedním z typických prvků hospodářské kriminality je vysoká latence.

Z národnostních menšin a skupin cizinců se podílí na drogové kriminalitě, především zakládání a rozšiřování pěstíren marihuany, nejvíce vietnamské etnické

skupiny. Trestná činnost cizinců na území ČR, je ve své podstatě velmi závažný sociálně patologický problém, který ve svém důsledku postihuje všechny vrstvy naší společnosti. Trestná činnost páchaná jednotlivými minoritami je značně rozsáhlá a specifická. Hned za Vietnamci se v páchání drogových deliktu řadí Slováci a národnostní skupiny z bývalé Jugoslávie

Za největší hrozbu současnosti považují organizovaný zločin. Tento by měl být oslabován zejména vyhledáváním a zajišťováním výnosů z trestné činnosti. Ze zahraničních zkušeností vyplývá, že pachatelé považují odčerpání výnosu z trestné činnosti za velmi odstrašující prostředek a často je pro ně jeho dopad citelnější než trest odnětí svobody. Toto odčerpávání je neméně důležité, stejně jako identifikace a potrestání pachatele trestné činnosti. Organizovaný zločin prorostl do státních a mezinárodních sfér. V době zrušení hraničních bariér má zločin volnou cestu a je nezbytně nutné jej rozpoznat a omezit jeho šíření. Je nutno zefektivnit práci policie i státních zastupitelství a soudů. Investovat do těchto složek a dát jim plnou podporu, aby mohly účinně zasahovat. Společnost ve velkém vytváří prostředí, v němž příčiny a podmínky organizované kriminality nebývale bují. Toto tvrzení není kritikou, nýbrž konstatováním.

Zda se vietnamská minorita dopouští častěji trestné činnosti v porovnání s uznanými etnickými menšinami a skupinami cizinců na území našeho státu? Domnívám se, že k tomuto názoru přispívá především to, že první věc, co po přejetí státní hranice lze na našem území spatřit, jsou nevzhledné vietnamské tržnice plné padělaného zboží. Dalším faktorem jsou vietnamské obchody se stejným zbožím v centrech a na pěších zónách všech větších měst. Analýza kvantitativních dat od roku 2005 až 2009, však naznačuje, že tomu tak není. Vietnamská minorita si stabilně drží třetí místo za Ukrajinou a Slováky. Od roku 2006 se Slovensko posunulo na první místo před Ukrajinu a toto pochybné vítězství si podrželo dodnes. Za ní ve větším odstupu následují Rusko a Polsko. Přestože se v roce 2008 a 2009 vietnamská kriminalita stabilizovala a udržuje se na stejné výši, domnívám se, že postupem času dojde k jejímu vzestupu. Ani mediální obraz vietnamské komunity není lichotivý a denně nám přináší zprávy o úspěšných zásazích represivních složek proti vietnamskému zločinu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BROUČEK, S., *Český pohled na Vietnamce*. Praha: AVČR Etnologický ústav, 2003. 478 s. ISBN 80-85010-46-1
2. CEJP, M. a kol.: *Výzkum organizovaného zločinu v ČR II*. I. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 118 s. ISBN 80-86008-72-X
3. CEJP, M., *Výzkum organizovaného zločinu v České republice*. Kriminální věda, 2004, roč. 37, č. 3, s. 169-176. ISSN 1210-9150
4. HLAVATÁ, L., et al. *Dějiny Vietnamu*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 360 s.
5. KOCOUREK, J., *Kořeny vietnamské migrace do ČR před rokem 1989*, Praha: AVČR. Etnologický ústav, 2006. 323 s. ISBN 80-7319-055-9
6. KROUPA, A; KUX, J. Neregulární pobyt cizinců v ČR: Problémy a jejich řešení. In *Neregulární migrace*. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2008. s. 120. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Sbornik_neregularni_migrace.pdf>.
7. NĚMEC, M., *Organizovaný zločin: Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. I. vydání. Praha: Naše vojsko, 1995. 224 s. ISBN 80-206-0472-3
8. NOVOTNÝ, F., et al. *Praktikum trestního práva hmotného*. II. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2010. 194 s. ISBN 978-80-7380-252-3
9. NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4
10. NOŽINA, M., *Svět drog v Čechách*. I. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. 348 s. ISBN 80-85917-36-X
11. NOŽINA, M., *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. I. vydání. Praha: Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-6
12. PÁNA, L., *Vztah české majority a národnostních menšin v Jihočeském kraji*. I. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 193 s. Dostupné z WWW: <www.vsers.cz>., ISBN 978-80-86708-53-9
13. RUDINSKÁ, E., et al. *Živnostenský zákon*. I. vydání. Český Těšín: Poradce s.r.o., 2008. 288 s. ISSN 1211-2437

14. SCHLINOS, M., et al. *Výzkum cizích státních příslušníků v českých věznicích*. I. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 131 s. ISBN 80-7338-025-0
15. SOKOLOVÁ, G; ŠRAJEROVÁ, O., *Mezinárodní menšiny a majoritní společnost v České republice a v zemích střední Evropy v 90. letech 20. století*. I. vydání. Opava: Slezské zemské muzeum, 1998. 311 s. ISBN 80-86224-04-X
16. SRB, J., Bartoňková, M., et al. Český statistický úřad: Ročenky. In *Ročenky Statistického úřadu ČR. 2004-2010*. Praha: Nakladatelství SCIENTIA, 2011. s. 400
17. SVATOŠ, R., *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 174 s. Dostupné z WWW: <www.vserts.cz>. ISBN 978-80-86708-21-8
18. ŠIŠKOVÁ, T., *Menšiny a migranti v ČR: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. I. vydání. Praha: Portál, 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9
19. ŠTĚCHOVÁ, M., et al. *Právní ochrana etnických menšin v ČR*. I. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a prevenci, 2002. 232 s. ISBN 80-86998-99-1
20. VASILJEV, I., *Za dědictvím starých Vietů*, I. vydání. Praha: AVČR Etnologický ústav, 1999. 223 s. ISBN 80-85010-19-4.

Legislativní dokumenty

1. Česko. Zákon č. 326/1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 30. 11. 1999, 106, s. 7406-7447
2. Česko. Zákon č. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 11. 11. 1999, 106, s. 7386-7399
3. Česko. Zákon č. o zaměstnanosti. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. In 13. 5. 2004, 144, 435, s. 8270-8316
4. Česko. Zákon č. 273, o právech příslušníku národnostních menšin a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, 104, 273, s. 6461-6464.
5. Česko. Novela č. 427/2010, zákona o pobytu cizinců na území České republiky: zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 30. 12. 2010.
6. Česko. Zákon o státní statistické službě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, 19, 89, s. 994-1004

7. *Dohoda mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou o vědecko – technické spolupráci*, podepsaná v září 1956
8. *Dohoda o kulturní spolupráci mezi ČSR a VDR*, uzavřená v březnu 1957 (v roce 1977 ji nahradila novější *Dohoda o kulturní spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou VSR*).
9. *Dohoda mezi vládou ČR a vládou VSR o vzájemném zaměstnávání českých a vietnamských občanů* (Hanoi, 4. 6. 1994), publikována pod č. 239/1994 Sb.; platnost ukončena 9. 8. 2004
10. *Právní předpisy o zaměstnanosti*. VII. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Praha, 2009. 155 s. ISBN 978-80-86878-92-8
11. *Právní předpisy: O trestním řízení soudním 2010 (trestní řád)*. Ostrava: Sagit a.s., 2009. 256 s. ISBN 978-80-86708-762-4
12. *Ženevské konvence a dodatkové protokoly* (12. 8. 1949, kdy je podepsala také ČSR, ve Sbírce zákonů byly vyhlášeny pod č.65/1954.) ve znění dodnes platném.

Elektronické zdroje

1. HÁJKOVÁ, M., Holec, Zuska a partneři. Advokáti. [Http://www.epravo.cz/](http://www.epravo.cz/) [online]. 2011 [cit. 2011-10-02]. *Novela zákona o pobytu cizinců a hlavní změny s ní související*. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-pobytu-cizincu-a-hlavni-zmeny-s-ni-souvisejici-70562.html>.
2. *Human development reports : Country Profiles and International Human Development Indicators* [online] [cit. 2010-11-08]. Dostupné z WWW: <<http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/VNM.html>>.
3. MVCR.cz [online]. 2006 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2005* (ve srovnání s rokem 2004), Dostupné z WWW:<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2006/dokument/2005/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.
4. MVCR.cz [online]. 2007 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2006* (ve srovnání s rokem 2005), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.
5. MVCR.cz [online]. 2008 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2007* (ve srovnání s rokem 2006), Dostupné z WWW:

- <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2009/dokument/2008/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.
6. MVCR.cz [online]. 2009 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2008* (ve srovnání s rokem 2007), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2010/dokument/2009/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.
 7. MVCR.cz [online]. 2010 [cit. 2011-04-20]. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2009* (ve srovnání s rokem 2008), Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2010/dokument/2009/verejnyporadek/zprava06.pdf>>.
 8. Neveřejný zdroj. *Situační analýza kontrol zaměstnanosti cizinců*. České Budějovice: Celní správa ČR, 2011. 22 s. Dostupné z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/kontroly-v-oblasti-nelegalniho-zamestnavani-cizincu.aspx>>.
 9. NOVOTNÝ, G., Blog.iDNES.cz [online]. *Vietnamský organizovaný zločin v České republice* 3. 2. 2011 [cit. 2011-02-15]. Společnost <<http://georgenovotny.blog.idnes.cz/c/173732/Za-falesnym-usmevem-zakernost-krysy-Organizovany-veitnamsky-zlocin.html>>.
 10. PECHOVÁ, Eva, *Klub Hanoi* [online]. 14. 07. 2009 [cit. 2010-12-27]. Vietnam. Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2003081001>>.
 11. PECHOVÁ, E., Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. In *Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem*. Praha: La Strada o. p. s., 2007. s. 64. Dostupné z WWW:http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf.
 12. PECHOVÁ, Eva, et al. LaStrada : *Vietnamská migrace do ČR*. Příchod s pomocí neoficiálních zprostředkovatelů [online]. 2003 [cit. 2009-03-05]. Dostupné z WWW:<<http://www.strada.cz/attachments/a/a84cd603323727bbbf069c431a80540d.pdf>>
 13. Policie.cz : *Výroční zpráva NPC* [online]. 2005 [cit. 30. 03. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

14. Policie.cz : *Výroční zpráva NPC* [online]. 2006 [cit. 30. 03. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.
15. *Transparensy Inetrnacional* [online]. 2009 [cit. 2011-02-05]. Corruption Perceptions Index 2009. Dostupné z WWW:
 - a. http://www.transparency.org/regional_pages/asia_pacific/resources/surveys_and_indices#gcb.

Seznam obrázků, tabulek a příloh

Obrázky

Obr. č. 1. Náčrtek.

Obr. č. 2. Mapa států EU a států mimo EU.

Obr. č. 3. Dovoz nezdaněných cigaret.

Obr. č. 4. Stroj užitý k nelegální výrobě cigaret.

Obr. č. 5. Vystavené padělky textilu ve vietnamském stánku.

Obr. č. 6. Prodej padělaných CD a DVD.

Obr. č. 7. Odhalená vietnamská in-doorová pěstírna.

Tabulky

Tab. č. 1. Cizinci v ČR podle kategorie pobytu

Tab. č. 2. Vývoj zaměstnanosti zahraničních pracovníků do roku 1990

Tab. č. 3. Počet platných povolení k zaměstnání cizinců v ČR v letech 1993-1998

Tab. č. 4. Nelegální migrace na území ČR - porušování pobytového režimu 2005

Tab. č. 5. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2006

Tab. č. 6. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2007

Tab. č. 7. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2008

Tab. č. 8. Nelegální migrace na území ČR – porušování pobytového režimu 2009

Tab. č. 9. Počet platných povolení k zaměstnání cizinců v ČR v letech 1993-1998

Tab. č. 10. Zaměstnaní cizinci v ČR 2006 – 2007

Tab. č. 11. Zaměstnaní cizinci v ČR 2008 – 2009

Tab. č. 12. Celostátní kontrolní akce 2008 – 2010

Tab. č. 13. Rozdělení drogových pachatelů podle státní příslušnosti 2006-2010

Tab. č. 14. Zajištění opiátů a pěstíren v rozmezí let 2005 – 2010

Tab. č. 15. Počet cizinců na území ČR 2004-2009

Tab. č. 16. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2005

Tab. č. 17. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2006

Tab. č. 18. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2007

Tab. č. 19. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2008

Tab. č. 20. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství v roce 2009

Přílohy

Příloha č. I. - Dopis M. Wintra, předsedy Česko – Vietnamské společnosti společnosti

Příloha č. II. – Padělky textilu označené OZ

Příloha č. III. – Padělky opasek označené OZ

Příloha č. IV. – Vietnamský stánek s padělky batohů označených OZ

Příloha č. V. – Nelegální dovoz cigaret s Ukrajinskými kolký

Příloha č. VI. – Osoby vietnamské národnosti podezřelé z nelegální výroby cigaret

Příloha č. VII. – Zajištěné tabákové listy určené k nelegální výrobě cigaret

Příloha č. VIII. – Řezačka tabáku

Příloha č. IX. – Stroj k výrobě cigaret a cigaretový papír

Příloha č. X. – Nelegální výroba cigaret

Příloha č. XI. – Balička cigaret

Příloha č. XII. – Padělky cigaret (bez kolků), distribuce na vietnamské stánky

Příloha č. XIII. – Zajištěné DVD a CD vypalovačky

Příloha č. XIV. – Nelegální výroba padělaných DVD a CD

Příloha č. XV. – Komponenty k nelegální výrobě DVD a CD

Příloha č. XVI. – Vietnamský stánek s vystavenými padělkami DVD a CD

Příloha č. XVII. – Semena cannabidis (marihuana)

Příloha č. XVIII. – Vzrostlé rostliny cannabidis

Příloha č. XIX. – Nelegální pěstírna (in-door)

Příloha č. XX. – Sušené listy cannabidis

POMOC K ZAMEZENÍ KRIMINALITY VIETNAMCŮ BEZ PRÁCE

Nejstarší a největší celostátní občanské sdružení prohlubující přátelství i spolupráci ČR s Vietnamem a pomáhající Vietnamcům žijícím u nás v integraci do naší společnosti "ČESKO-VIETNAMSKÁ SPOLEČNOST" a Vietnamská asociace malých a středních firem v ČR "VINASME" uzavřely smlouvu o spolupráci ve společném projektu "Pomoc", zaměřeném k preventivnímu zamezení kriminality Vietnamců u nás, kteří byli podvedeni personálními agenturami, nebo ztratili práci v důsledku krize a mají povolení k práci i k pobytu na našem území. Česko-vietnamská společnost, která trvale dostává požadavky firem působících v ČR na zaměstnání pracovníků Vietnamců, bude všechny tyto poptávky předávat organizaci VINASME, jenž vše prošetří a zodpovědně zajistí realizaci. Každý měsíc bude VINASME informovat Česko-vietnamskou společnost o počtech a umístění vietnamských pracovníků, kterým tento projekt pomohl získat legálně nové zaměstnání v České republice a naopak pomohl našim podnikatelům i firmám působícím u nás vyřešit i v době finanční krize aktuální nedostatek potřebných pracovníků, přestože zveřejnily na regionálním úřadu práce svůj personální požadavek. Cílem projektu "Pomoc" je zamezit zneužívání Vietnamců bez práce zahraničními mafiemi k páčání trestné činnosti u nás i pomoci firmám v ČR k překonání aktuálních hospodářských potíží v době krize, zejména v situacích, kdy získají nové zakázky a pro nedostatek potřebných pracovníků na jejich realizaci bude plnění uzavřených kontraktů ohroženo, tím i budoucnosti celé firmy, v důsledku tedy také všech dosavadních pracovníků, našich občanů.

V Praze: 24.července 2009

Marcel Winter
Předseda Česko-vietnamské společnosti
Tel. a fax: 274 772 430, mobil: 602 363 009

Příloha č. II.

Příloha č. III.

Příloha č. IV.

Пříloha č. V.

Пříloha č. VI.

Пříloha č. VII.

Příloha č. VIII.

Příloha č. IX.

Příloha č. X.

Příloha č. XI.

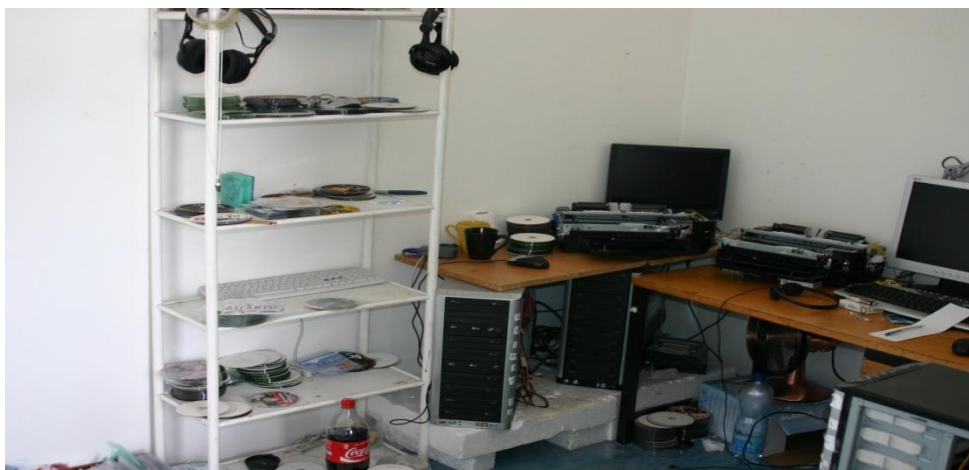
Příloha č. XII.

Příloha č. XIII.

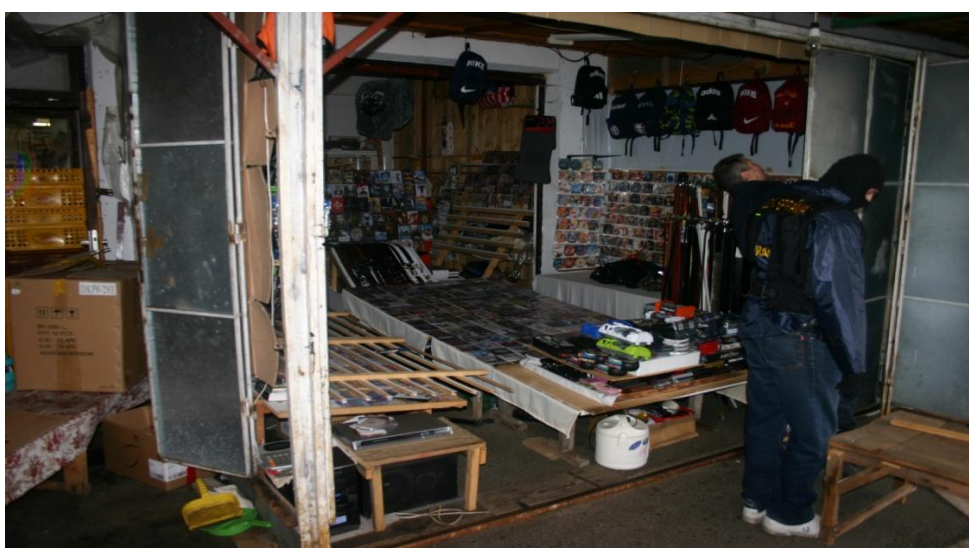
Příloha č. XIV.

Příloha č. XV.

Příloha č. XVI.

Příloha č. XVII.

Příloha č. XVIII.

Příloha č. XIX.

Příloha č. XX.

